

**Quaestionum medicarum et jucundarum et lectu dignarum ac practico
inprimis necessariarum enodatio scholastica.**

Contributors

Matthaeus, Johannes, 1563-1621.

Publication/Creation

Francofurti : Ex Officina Zachario Paltheniana, 1603.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mmw36gqu>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

MATTHEO
CONSTIT
MEDICAE

QUESTI
MEDICA

Mihi Res, non Me Rebus.

Bibliotheca

*M. Hyacinthi Theodori Baron,
Antiqui Facultatis Medicinæ
Parisiensis Decani, nec non
Castrorum Regis et Exercituum
Proto medici.*

4126/A

4125

4124

A xxx. Mar

Hodgson Jan 26/28
Lot 219 = 201

Trois traités du même auteur
dans ce volume.

Le Second traité Quæstionum
Medicæ et Morborum, a été réimprimé
beaucoup plus ample, puis qu'il
contient Cent Questions: mais
on a omis dans la seconde édition
les observations de médecine qui se
trouvent icy à la fin du traité;
ainsi il est nécessaire d'avoir les
deux éditions.

4125
QVÆSTIONVM
MEDICARVM ET

IVCVNDARVM ET LE-

ctu dignarum ac Practico in primis
necessariarum

ENODATIO SCHOLASTICA

Auctore

IOANNE MATTHÆO, HESSO,
Medico March. Badensi.

OPVSCVLVM OPPIDÒ

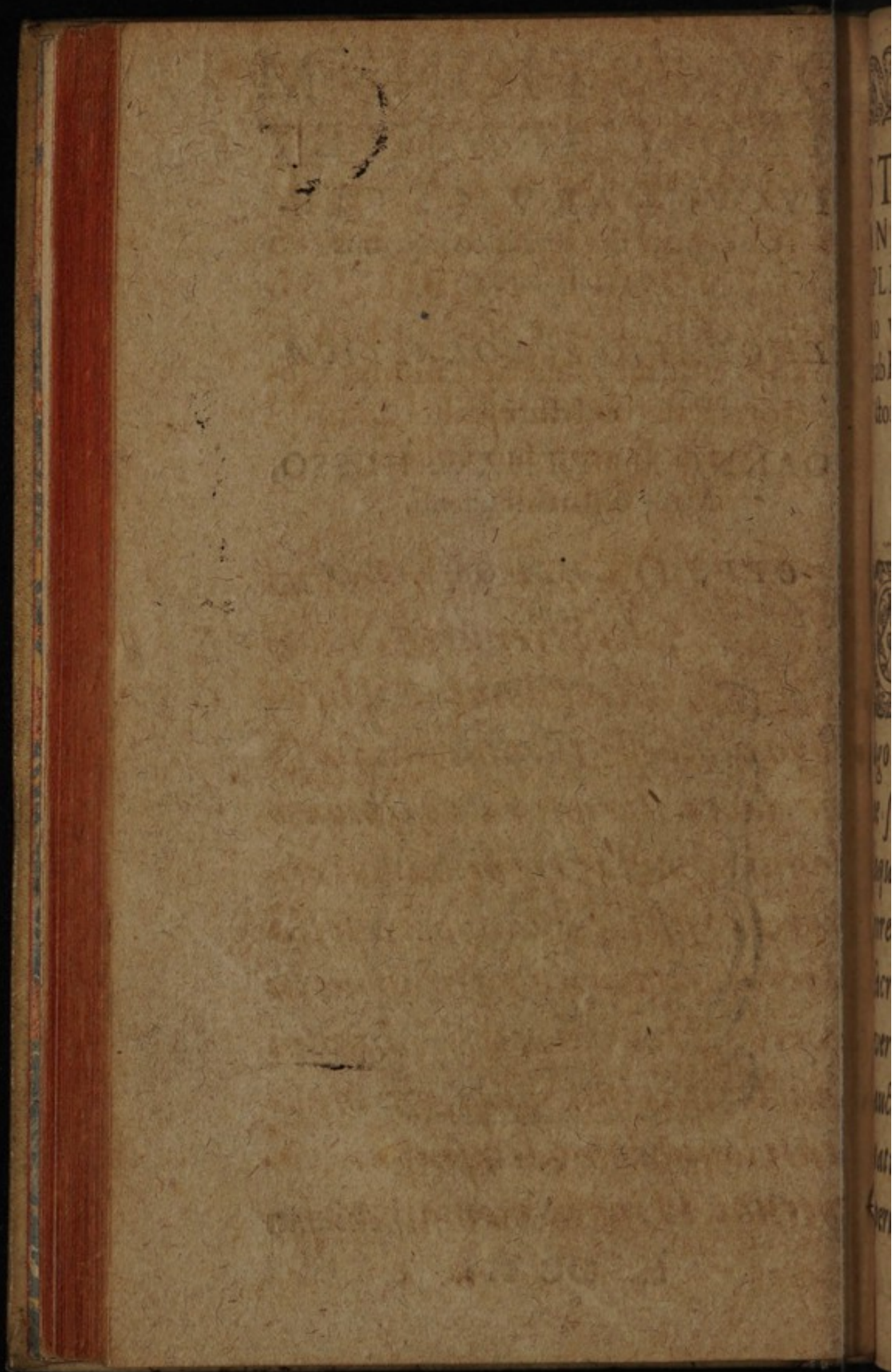
Elegans.

FRANCOFVRTI

Ex Officina Zachario-Paltheniana

M. DC. III.

STRENUO, ET
ANTIQUI GENERIS
SPLENDORE NOBILISSI-
MO VIRO, DOMINO PLICAR-
to ab Helmstat, aulae Serenissimi Ele-
ctoris Palatini Marescallo, domi-
no & fautori suo colen-
dissimo.

 OM MUNITER dici
solet Strenue & Nobi-
lissime domine, Theo-
logo nihit esse turpius, quam si-
ne sacra scriptura testimonio
loqui: Constat enim varios er-
rores exstitisse, quando neglecta
sacra scriptura & phrasibus in
verbo Dei usitatis, hominum
auctoritas introduci, & inusi-
tati loquendi modi usurpari ce-
perunt. Hinc in memoriam se-

EPISTOLA

peruocauit illud Galeni libr. 2.
meth. c. 5. medicum non esse. sed
tyrannum, qui sine ratione sibi
fidem in medicina adhiberi ve-
lit. Quemadmodum igitur
Theologo sine scriptura sacra
loqui, sic medico sine ratione al-
iquid statuere, turpe est & i-
gnominiosum. Quamuis autē
Experientia alterum sit medi-
corum crux & fundamentum,
cui innituntur, Ratio tamen,
ut idem Gal. inquit cap. 6. ex-
perientiam vel auget & exor-
nat, vel imminuit & corrumpit,
ut non sine causa ratio de-
xtrum & principalissimum: e-
perientia vero sinistrum & mi-
nus principale Medicorum crux
appelletur. Ratione igitur duce
& viam

DEDICATORIA.

& viam quasi sternente qua-
 siones aliquot in medicina par-
 tim utiles, partim iucundas, cō-
 trouersas tamen omnes & dif-
 ficiles, quotiescunq; otium mihi
 fuit, sed scholastico more tra-
 ctavi & rationis lancea breui-
 ter discussi, non quidem ea in-
 tentione, ut ipsis questionibus
 vel aliorum iudiciis, in hoc po-
 tissimum literato seculo, satis-
 factum esse, mihi persuaderem:
 sed potius ut feliciora ingenia
 exsuscitarem quæ adderēt quæ
 desunt, & plures alias in gratiā
 discipulorum enodarent. Tuæ au-
 tem Str. has meas primitias, li-
 cet tanto tamq; in omnium bo-
 narū disciplinarū studiis ver-
 satissimō nobili indignas, mul-

EPISTOLA

tis tamen de causis dedicare
 & inscribere ausus fui. Primum,
 quia comperite non solum con-
 uersationib. medicorum mul-
 tum delectari, sed etiam in Gal-
 lia, Italia & Germania acade-
 miis libenter adesse consueuisse,
 quando vel in publicis anato-
 miis vel circa agrotantium le-
 ctulos, difficiles Medicorum
 controversia discussa & compo-
 sita fuerunt. Deinde quia re-
 cordor te in itinere Italico mul-
 tarum questionum occasionem
 mihi dedisse, quibus, quod ex
 tempore, ut suspicior, minus sa-
 tis feci, meliori saltem & accu-
 ratiori examini eas subicerem
 & reliquis addere volui. De-
 inde ut pro summo illo erga me
 favore

DEDICATORIA.

*favore, quem, cum alioquin
honores mutet mores, neq³ bel-
licis officiis, quibus aliquoties
summa cū laude praefectus fui-
sti, neq³ etiā summa dignitate,
quam in aula Serenissimi Ele-
ctoris Palatini, virtutibus tuis
dignā consecutus es quidquam
erga me immutatū sentio, gra-
titudinem non quam debeo, sed
quam pro hoc tempore possum,
publice declararem. Accipe er-
go, Strenue Nobilis, tenue hoc
opusculū animo beneuolo, meq³
pristino favore & beneuolen-
tia prosequi perge.*

T. Str.

Observantissimus

*Ioannes Matthaeus, Hes-
sus, Medicus March. Ba-
densis.*

ELENCHVS OMNIVM
QVÆSTIONVM.

I.

Medica ars an sit incerta, Concl. Neg. i.

II.

An ars Medica sit facilis. C. N. 3.

III.

An Medicus præter artis scientiam peculiari fortuna indigeat. C.A. 7.

IV.

Vita hominis an sine respiratione consistere possit. C.A. 17.

V.

Homo an sine cibo & potu ultra 7. dies vivere possit. C.A. 25.

VI.

Homo an sicut bestia pinguescere possit, si sufficienti cibo alatur. C.N. 27.

VII.

Medicamentorum alia cephalica, alia hepatica, &c. an recte dicantur. C.A. 30.

VIII.

Medicamenta electiue purgantia an in ventriculo digerantur & concoquantur. C.N. 36.

IX. Medi-

ELENCHVS QVÆST.

IX.

Medicamenta diuersarum operationum
an inuicem permiscenda, vel cum ali-
mentis sint assumenda. C.N. 42.

X.

Renes calidi an per medicamenta extrin-
secus applicata contemperari possint.
C.A. 49.

XI.

An rationalis sit curatio, quando canis ra-
biosus, & qui ab eo læduntur, in aquam
præcipitantur. C.N. 53.

XII.

Pica an solius ventriculi & vteri vitio fiat.
C.N. 59.

XIII.

Mel & saccharum an gignendis vermibus
sint idonea. 61.

XIV.

An omnia amara sint calida, vt docet Ga-
lenus. C.A. 64.

XV.

Excrementa infantium an alio reddita
bile flaua lingantur. C.A. 67.

XVI.

Testiculi an ad formationem vocis requi-
rantur. C.A.

XVII.

ELENCHVS

Hepar an supra septum transversum positum sit, vt Aristoteles voluisse videtur. C.N. 71.

XVIII.

An cor in sinistro thoracis latere collocatum sit, vt vulgo creditur. C.N. 72.

XIX.

An purulenta materia in empyemate per sinistrum cordis finem ad vasa vrinaria deferatur. C.N. 80.

XX.

An tempus vernale sit saluberrimum. C.N. 84.

XXI.

An corpora pasta ciboque refecta grauiora sint ieiunantibus & inanitis. C.N. 85.

XXII.

An animi mores per externam disciplinam corrigi possint. C.N. 91.

XXIII.

An venenum artificiose præparari possit quod ore assumptum interdum quiescat secundum Lunæ vero mutationem corpus saluare possit. C.N. 93.

XXIV.

An podagra medicamentis externis sit periculo tractari possit. C.N. 101.

XXV.

Allium an flatus gignat. C.N. 103.

XXVI. A

QVÆSTIONVM.

XXVI.

An glacies fiat a frigore. C.A. 105.

XXVII.

An caro porcina facile concoquatur. C.N.
107.

XXVIII.

An corporis exercitatio instituēda, quan-
do cibi assumendi tempus instat. C.A.
108.

XXIX.

An hominibus, vt ceteris animantib. cer-
tum sit pariendi tempus. C.N. 110.

XXX.

An acetum calefaciat. C.N. 119.

XXXI.

An mores nutriçum cum lacte a puerulis
imbibantur. C.N. 124.

ELENCHVS ALTER RELATIONUM historicarum inauditarum.

I.

De clauicula in calculo vesicæ reperta. 128.

II.

De tribus calculi fragmentis per aluum excretis. 129.

III.

De lumbrico cum vrina excreto. 130.

IV.

De menstruo per aluum periodice excreto, aliisque inusitatis euacuationib. 131.

V.

De conuulsione diuturna cum amissione loquelæ ad ambustionem pectoris facta. 133.

VI.

De ancilla repente obmutescente. 135.

VII.

De iuvene post exiguum vulnus exspirante. 136.

VIII.

De pica cuiusdam virginis. 137.

IX.

De grauissima & diuturna arthritide post dysenteriam & ophthalmiam. 138.

X.

De imperita emplastrorum applicatione. 141.

Hæc

Hæc omnia sequitur

DISCVRSVS MEDICINALIS

de Febre pestilentiali, quæ nuper vni-
uersam Germaniam peruaga-
ta est:

Et quidem proponuntur in eo.

Primum. Definitio. 7. pag.

II. Causa. 8.

III. Præseruatio. 18.

IV. Aer. 19.

V. Cibus & potus. 22.

VI. Motus & quies. 28.

VII. Somnus & vigilia. 31.

VIII. Repletio & inanitio. 32.

IX. Animi affectus. 37.

X. Præseruatio in vfu medicamentorum
consistens.

XI. Signa. 42.

XII. Curatio. 45.

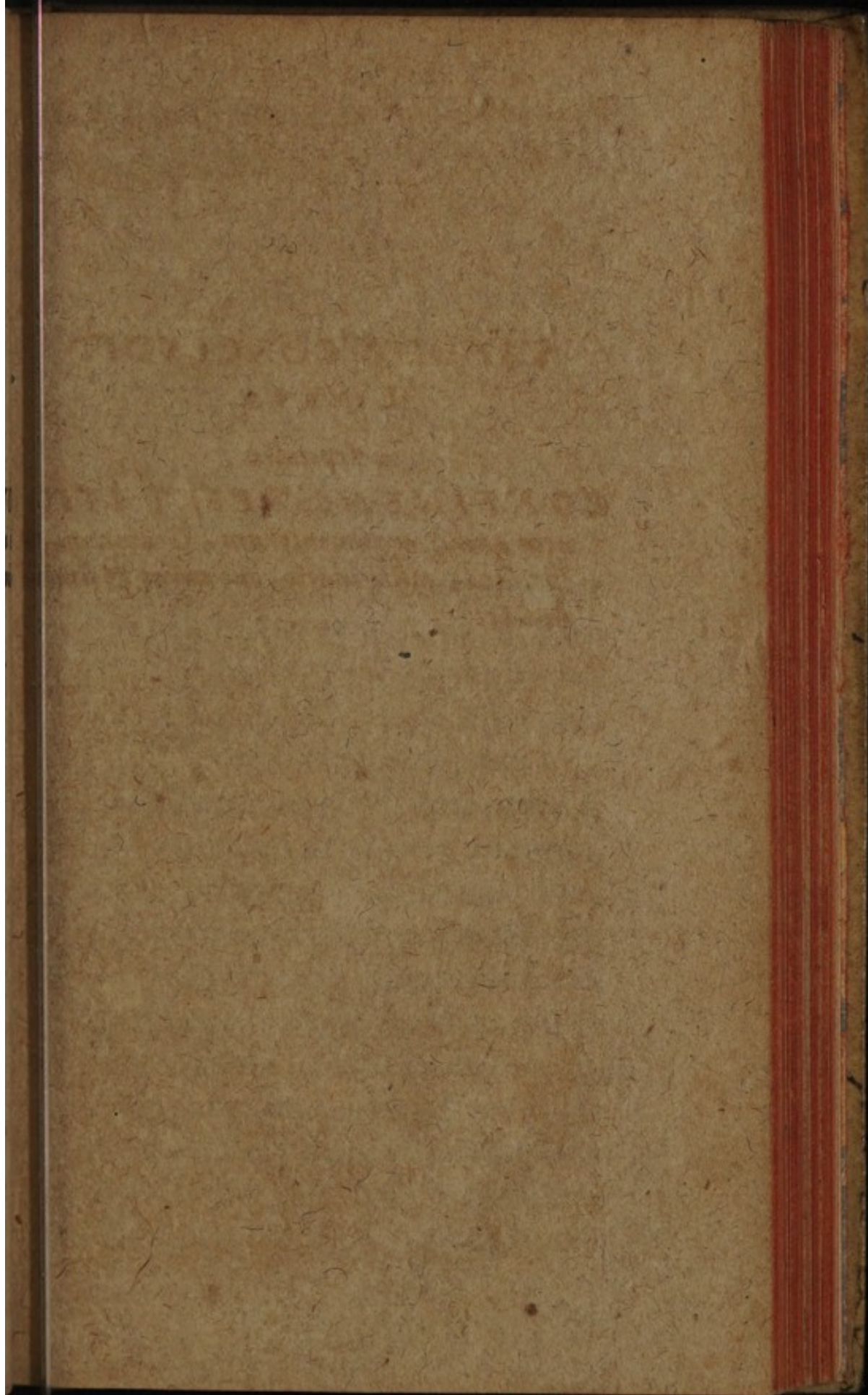
TANDEM CONCLVDIT

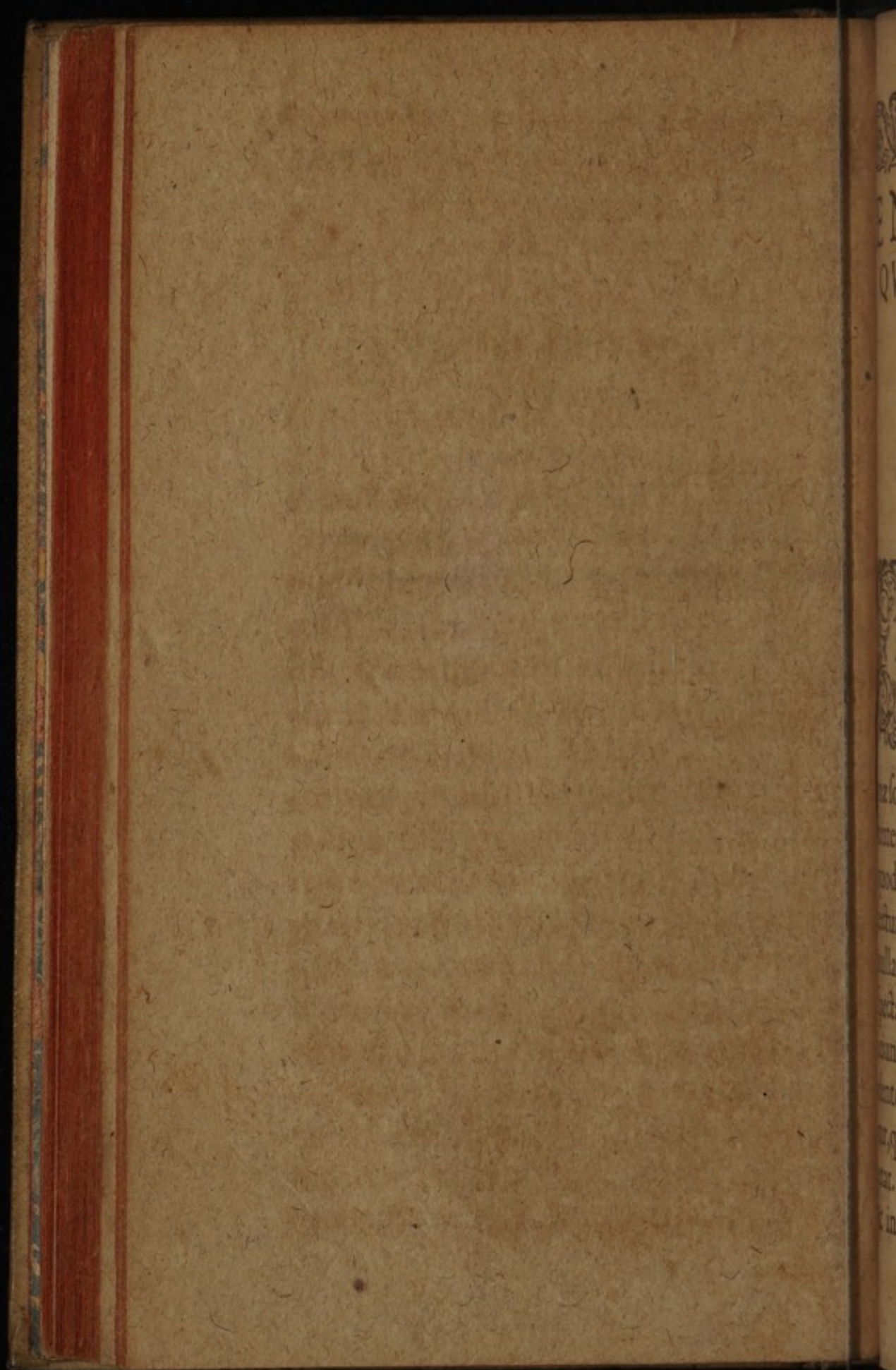
LIBRVM

Appendix

CONTINENS REFVTATIO-

nem quinq; argumentorum, Gramanni de
theriaca, mithridatio, onco aureo & simili-
bus. 65.

ENODATIO QVÆSTIONVM ME- DICARVM.

QVÆSTIO PRIMA.

*An Medica ars sit incerta?
conclusio Negatiua.*

NCERTAM & dubiam
esse medicinam, ac pro-
inde, rem periculo ple-
nā, Medicinæ sese com-
mittere, multi, nec infi-
mæ fortis homines clamitant, eamq;
sententiam ex eo probare conantur,
quod Medicina nudis innitatur con-
iecturis, quæ cum plerunque fallant,
nullam in Medicina certitudinē ex-
spectandā esse censent. At vero, quam
ieiuna & infirma sit hæc assertio, eui-
denter apparet, eo quod arti imputa-
tur, quod artifice potius imputandum
erat. Medicina siquidem firmissimis
& indubitatis constat præceptioni-

bus, principiis suis consentientibus, ut Galenus docet de opt. sect. cap. 1. Medicus vero, etsi in actionibus suis, quandoque coniecturis utitur, nec propositum finem pari felicitate semper assequitur, eo quod vel status ægrotantium est desperatus, vel rerum necessariarum inopia, aliaue accidentia Medicum impediunt: ipsi tamen arti inde nihil detrahitur, quippe quæ in se considerata, certis & immotis fundamentis nititur. Deinde ambiguitas est in vocabulo cōiectura. Hæc enim si nuda est & simplex, nihil indicat: si vero demonstrationem adiunctam habeat, iam non coniectura, sed signum demonstrativum appellari meretur. Distinguendum igitur inter nudam coniecturam & signum quod a Medicis pariter & Oratoribus τεκμήριον appellatur, id quod Veteres signum syllogisticum, recentiores vero indicationem nominare consueverunt, eo quod indicat, quid faciendum, quid omittendum. Nudæ coniecturæ nullam inferunt necessitatem, sed probabilitatem: nec

perpe-

QVÆST. MEDICARVM. 3

perpetuo, sed vt plurimum rem eandem indicant, ac proinde potius ad Empiricos quam rationales Medicos pertinent. Τεμπήρια vero seu indicationes vnā eandemque rem ex sua natura perpetuo necessarioque citra aliquam ambiguitatē demonstrant, nec fortuitis obseruationibus, sed firma ratione logica constant, quæ consequens ex veris causis & effectibus recte cognitis, colligunt. Simili modo in publicis iudiciis præsumptiones, quas vocāt, a documentis differre videntur. Illæ siquidem fallere possunt; hæc vero iudicē ad cognitionem facti sine errore deducūt. Quapropter, cum tanta sit horum signorum vis & necessitas, perperam agunt, qui Medicinam incertitudinis arguunt.

QVÆSTIO II.

An ars Medica sit facilis.

Conclusio Negatiua.

Thessalus, vt videte est apud Gal. libr. 1. Meth. cap. 1. tantam artis Medicæ facilitatem somniauit, quæ trium mensium spatio addisci possit.

Hanc assertionem vt ignorantibus
persuaderet, omnes morbos, & per
consequens, omnia remedia ad duos
redegit ordines, vt morborum alii la-
xi sint, alij adstricti, & proinde reme-
dia vel relaxandi, vel adstringendi fa-
cultatem habeant. Quam vero mon-
strofa & absurda hæc sit sentētia, ma-
xima rerum naturalium & non natu-
ralium testatur amplitudo, in qua, ve-
lut in vasto aliquo mari, Medicū ver-
sari oportet. Etsi autem naturalia fa-
cilioris sunt cognitionis, q̃ vno sem-
per & eodem modo se habeant, con-
tra vero non naturalia varia sint, dissi-
milia & multiplici errore inuoluta:
non tamē omnia, quæ naturalia sunt,
ad laxandi vel adstringendi ordinem,
reduci possunt. Sunt enim multa, vt
de primis rerum naturalium qualita-
tibus loquar, quæ citra relaxationem
aut adstrictionem calefaciunt vel re-
frigerant, humectant vel siccant. Si-
militer in secundarum qualitātū or-
dine occurrunt attenuantia, aperien-
tia, exasperantia, linientia, incrassan-
tia, dissoluentia, & similia, q̃ ad laxan-
tium

rium & adstringētium ordinem nullo modo reduci possunt. Omniū vero minime tertię rerum naturalium qualitates ad duplicem illum a Thessalo propositum ordinem, referri queunt. Quod si consideremus, quæ naturalia non sunt, longe maximam varietatem & dissimilitudinē inueniemus. Vt vero de multis aliquid saltem attingam, morbi totius substantiæ, nec non, qui in intemperie positi sunt, ad prædictam duplicem morborū classē referri nequeunt. Quapropter summus Medicinæ parens Hippocrates artis Medicæ difficultatem ingentemque vastitatē cernens, primo statim aphorismo exclamat, artem esse longam, vitam breuem, iudiciū difficile: Quasi dicat: viuersam hominis vitam non sufficere ad perfectam artis Medicæ perceptionem. Tam late siquidem Medicina patet, ut, si cum vitę humanę cursu comparetur, vita breuior sit, nec ad artis Medicæ amplitudinem intelligendam sufficiens. Præterea iose Gal. in libr. de puls. fatetur, se in doctrina pulsuum multis annis dili-

gentissimum fuisse, magnaue alacritate veterum libros de pulsum doctrina editos euoluisse, ad perfectam vero cognitionem non peruenisse. Si hoc Gal. accidit, quid nobis accidere posse putabimus? Si tantum temporis & laboris in vna Medicinæ parte insumfit, quantum ad vniuersam artem perdiscendam nobis insumendum erit? Nec vero illud silentio inuoluendum, quod Auerrhoes, libr. 6. colligit, asserere non dubitat, se vnicū perfectum Medicum nouisse, Auenzoarem nimirum qui patrē habuerit Medicum, sub cui⁹ disciplina 40. an. ipse artē exercuerit. Deniq; Galb. li. i. loc. affect. c. i. præter artis peritiā, magnā etiam prudentiā & experiētiā rectē rationi coniunctā, in Medico desiderat, quā exiguo tēporis spatio nemo acquirere poterit. Grauiissime igitur errant, qui tantam artis Medicæ facilitatem somniant, vt si vnum atque alterum medicamentum chymico more præparare norunt, sine omni fundamēto, haud aliter ad faciendā medicinam mactantesq; homines p̄siliunt, q̄ lanij ad mactāda pecora, p̄tio cōducuntur.

QVÆSTIO

QVÆST. MEDICARVM. 7

QVÆSTIO III.

An Medici us, præter artis scientiam, peculiari fortuna indigeat.

Conclusio Affirmatiua.

M T. Cicer. Orat. 3. Philip. inquit, magnā vim magnumq; numen esse, quando multi vnum & idem sentiunt: innuens proculdubio, veritatis euidentiā in multitudine vnum & idem sentientium potissimum consistere. Cū igitur pleriq; omnes existiment, præter artis Medicæ peritiā, etiam peculiarem aliquam fortunam Medico Practico necessariam esse, & quotidiana observatio idē attestetur, non incōueniens esse puto, paulo accuratius inquirere, an res ita se habeat, quænam illa ipsa fortuna sit, & qua in re consistat. Communis Medicinam exercentium observatio testatur, fortunam hic multum posse. Multos enim videas, summa doctrina & amplissima eorū, quæ ad artē pertinent, cognitione instructos, cum ad artem se conuertunt, ridicule falli & aberrare. Alios rursum experimur, qui cum

excellentibus naturæ dotib. & naturali ad artem aptitudine, doctrinam vsumq; artis coniunxerunt, omnes alios longissime superare. Coclitem Chiromantem celeberrimum rogatum, vt artem, qua linearũ notas, collocationes & commixtiones, & ceteros figurarũ characteres expẽdebat, & ad vsum accommodabat, literis descriptam posteritati relinqueret, respondisse ferunt: se optare, vt aliquis integram artem Chiromantice per spicuis regulis complectatur, velle se, quantum consecutus esset, optima fide literis committere: attamẽ futuro chiromanti præter artis præcepta, peculiari fortuna opus esse, quam qui ad artem non afferat, eum frustra in sola doctrina omnem operam collocare. Sed ad artem Medicam reuertamur, de qua Cornel. Celsus lib. 3. c. 1. disertis verbis scripsit, fortunam in ipsis morbis non minus ipsa arte valere. Huc respexit Poeta.

Tu nihil inuita dices faciesue Minerva.

Denique Sacra Scriptura hanc ipsam inclinationem seu fortunã, gratiam

tiam vocat, quæ nō omnibus, sed quibusdam diuinitus detur. Vnicuique, inquit Paulus, datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. Alij datur sermo sapientiæ, alteri scientia, alteri fides, aliis gratia sanandi, aliis interpretatio linguarū, &c. 1. Corinth. 12. Minime igitur dubitandum, quin, vt in aliis rebus omnibus, sic in Medicina maxime, felicitas quædam seu fortuna requiratur. At vero non minore investigatione opus est, quatinus in re, fortuna ista consistat. Virgilius quidem fortunam in ausu quodā temerario reponere videtur, quando inquit:

Audaces fortuna inuat, timidosq; repellit.

Sed temerariam hanc fortunam Medico nihil prodesse, sed obesse potius, satis intellexit Hippoc. 6. Epid. sect. 2. text. 18. In operationibus, inquiens, nihil temere. Sed videtur adhuc alia superesse fortuna, quæ a cæco quodam numine vel influxu provenire putatur, de qua Ouid.

*Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxque loco.*

Verum nec ista momentanea & æ-

stuaria fortuna quidquā Medico confert, quod præter Gal. li. ii. de vſu partium, c. 7. ratio & experientia confirmant. Ceterum Auic. 6. natural. scriptum reliquit, illum & plures & feliciter curare, cui plures fidunt: quasi omnis, quam quærimus, fortuna in ea, quam ægri in Medico collocant, fiducia consistat. Verissimum autem esse, quod Auic. scripsit, præter quotidianam observationem euidens etiam ratio conuincit. Fiducia siquidem magnam restitutionis spem in animis ægrorum excitat: spes lætitiā parit: lætitiā omnium medicamentorum operationes felicissime promouet. Contra vero, si æger a Medico abhorret, non nisi infausta medicamentorū operatio expectanda. Quapropter quicunq; iuxta artis peritiā ægrorum fiduciam sibi conciliare potest, ei de felici curatione minime dubitandum esse arbitror. At vero fiduciam Medicus consequitur partim ex sua natura, partim aliorum hominum adminiculo. Ex sua natura Medicus consequitur fiduciam ægrorū, quando non

do non minus prudentiæ, quam arti, studet. Qui enim solius artis præcepta rigide sine vlllo respectu obseruat, timidos, reluctantes & auersantes ægros reddit. Et sic omnia infelicem fortiuntur exitum. Timidos autem infelicitè curari, præter infinita alia vel vnicum secundæ venæ exemplum docet. Quoties enim æger vel chirurgum vel ipsam sectionem extimescit, sanguis quasi ad interiora recurrit, minusque feliciter extrahitur. Econtra quicumque læti cum fiducia bonæ operationis sectionem admittunt, sanguinem feliciter fundunt. Sic reluctantes assumpta pharmaca vel vomitione reiciunt, vel in corpore de-tenta nihil vtplurimum operari sentiunt.

Quicumque igitur prudenter circa ægros versatur, & quantum omnino fieri potest, non solum in victu, sed pharmacis etiam ægris gratificatur, istum omnes mire amant, diligenter audiunt, ei obtemperant, in omnibus operationib. fidēt, ac proinde euētus feliciores consequuntur. Vberrimum

hunc prudentiæ fructū intellexit Cicer. 5. de finib. In omnibus artibus, inquit, communis requiritur prudentia, sine qua nihil memorabile vel laude dignum effici potest. Hoc Ciceronis dictum ut in omnibus artibus locum habet, sic maxime in Medicina, quæ factiua est. Præcipuam enim illius partē omnes esse iudicant, considerare, non solum quid per se optimum sit, sed etiā, quid pro temporum aliarumque circumstantiarū ratione obtineri possit. Atqui solius prudentis est, consilia & actiones pro re nata immutare. Consequens ergo est, prudentiam, ad comparandam ægrorum fiduciam ac proinde ad felicitatem in operibus impetrandam, utilem esse & necessariam. Magnam quoque huius prudentiæ vim Hippocrates passim agnouit, adeo ut non raro prudentia vltus sit, ipsa arte quasi neglecta, quando nimirum insuauem & insalubrem victum suauiori & salubriori prætulit, Aphorif. 38. sect. 2. Simili prudentia non infeliciter aliqui vtuntur, qui vel prægnantibus res inedules permit-

tunt,

tunt, ne abortum faciant, vel febricitantibus in victu minus idoneo, vehementer tamen petito gratificentur, ut nimirum ventriculus ad vomendum incitetur, qui vomitus ad tollendam febrem quandoque sufficit. Cornel. Celsus lib. 1. cap. 1. prudenter potius, quam artificiose consulit, homini sano nullam in cibo & potu legem seruandam esse, ne si negotiis vel itineribus impeditus eandem victus rationem continuare non possit, in grauem morbum incidat. Consuetudo enim, ut Hippoc. ait, altera natura est, quæ si derepente immutetur, non potest non periculosa esse. Quin imo Hipp. lib. 1. progn. prolixè docet, quæ prudentia Medicus circa morbos uti debeat, ne in aliquam incurrat infamiam vel odium ægrorum adeo, ut in lib. de Medic. vestitum etiam cultumque corporis ad gratiam ægrorum accommodare iubeat. Gal. etiam comment. 4. in 6. Epidem. text. 9. cauendum esse præcipit, ne ægros sermonibus nostris offendamus: id quod minus prudenter obseruauit, qui cuidam

sub magno dolore exclamanti: Morior: respondisse fertur: Moriaris, cum etiam Patroclus te longe præstantior mortuus sit. Simile imprudentis Medici exemplum fugiendum proponit idem Gal. loc. cit. de Quinto Medico Romano, qui cum potentem ægrum inuideret viniq; odorem spiraret, ab ægro, ut paulisper recederet, admonitus fuit: Quintus vero fati imprudenter respondit: vini odorẽ feras oportet, cum ego longe deteriorem tua causa perferam. Hic Medicus et si omnes alios Romæ tum temporis Medicinam exercentes ipsa artis peritia antecellebat, sua tamen rigiditate effecit, ut vrbe pelleretur. Verum enimvero, cum Socrates omnes alias virtutes prudentiæ includat, laborandum erit Medico, ut omnibus virtutibus præditus sit & exornatus, cum primis vero pietate, humanitate, taciturnitate & temperantia. Pietas quidem ad omnia utilis est, inquit sacra Scriptura, & plus sæpiissime efficit, quam admiranda multorum scientia. Nec moueri me patior, quod maior ho-

QVÆST. MEDICARVM. 15

ior hominum numerus, hac præfer-
tim ætate, impiis potius & supersticio-
sis pharmacis, quam veris & a Deo
nobis concessis mediis delectatur, ut
pote sanguine, vel cranio humano,
characteribus, Euangelio Sancti Io-
annis, medicinis vel mendicando cõ-
paratis, vella tergo, vel impari numero
collectis, auto vel argento erutis, de-
xtra vel sinistra manu decerptis, casu
denique fortuito, vel sub pedis sinistri
planta, milleque modis aliis supersti-
tiose inuentis. Et si igitur nonnulli hi-
sce diabolicis artibus magnũ sibi no-
men pariunt, veri tamen Medici no-
men minime meretur. Pietati affinis
est humanitas, quæ Medicũ summo-
dere commendat. Hanc ex veteribus
Medicis Scribonius Largus necessa-
rio in Medico requirit. Danda vero
omnis opera, dũ humani & modera-
ti haberi volumus, ut vbiq; decorum
obseruemus, ne in turpissimã incida-
mus adulationẽ: quod monet Gal. in
com. 4. in 6. Epid. Quanta etiam pru-
lentia sit linguam continere, optime
nouit Hipp. qui sub iuramento tacen-

da præcepit, quæcunque arcana circa
 ægros audiuntur & videntur: hanc i-
 psam taciturnitatē præter Gal. com.
 5. in 6. Epidem. text. 1. nobis etiam
 commendat Horatius:

— *Commisſa tacere*

Qui neq̃, hic niger eſt, hūctu Romane cauetō.

Nec vero ſola taciturnitas Medi-
 cum commendat, ſed etiam ſermo
 moderatus. Loquacitas enim in o-
 dium & cōtemptum Medicum addū-
 cit, cū multi egri mori malint, quam
 nugaciſſimum hominum genus tole-
 rare. De garrulitate iſta loquitur Hip-
 poc. in lib. de orn. med. Medicus (in-
 quit) multum ne fabuletur. Medici-
 na enim, vt Gal. de præcogn. ſcripſit,
 non verbis & garrulitate, ſed operib.
 exercenda. Celfus quoque non ver-
 bis, ſed herbis morbos ſuperari aſſe-
 rit. Denique in vulgare abiit Prouer-
 bium: Loquacē Medicum ægrotan-
 ti alterum eſſe morbum. Prudentia
 denique ſine temperantia conſiſtere
 nequit. Quæ enim prudētia eſſet iſta,
 ſi Medicus ægris ſuis temperantiam
 præciperet, ipſe interim heluaretur,
 dies

QVÆST. MEDICARVM. 17

dies noctesque dissolute viueret? Etsi autem artis peritia & prudentia in omnibus operationibus adhibita pro consequenda felicitate Medico sufficere videri poterat: facit tamen quorundam iniquitas, cui etiam prudentissimi quique subiiciuntur, vt fauor popularis, hoc potissimū seculo, quo nihil ab iniquis censuris, cauillationibus, detractionib. maledictis, aliisq; nocendi generibus tutum esse potest, tanquam externum consequendæ felicitatis adminiculū requiratur. Quapropter primarium & principale consequendæ felicitatis instrumentum; est ipsius artis peritia cum prudētia coniuncta, cui si accedat fauor popularis, quem statuo esse instrumentū secundarium, mihi dubium non est, quin Medicus ita instructus, & plures & felicius sit curaturus.

QVÆSTIO II. III.

An vitā hominis sine respiratione consistere possit. C. A.

STupenda videtur esse historia, quæ Colonię in vestibulo templi, tabel-

læ inscripta legitur: quosdam, scilicet nefarios & sceleratos homines, de functam & sepultam nō infimæ sorti foeminam, media nocte, vt aureis annulis & armillis illam spoliarent, effodisse, cumq; manus illi iniicerent, foeminam reuixisse. Quo viso, deterrito sepulcri violatores aufugisse, foeminam vero ædes suas repetiisse. Cum vero nulli sit dubium, dictam foeminā potius sine respiratione ingēti animi deliquio detentā, quam vere extinctam fuisse, speculandi datur occasio, An sublata omni respiratione, vita superesse possit. Ex vna parte est Galeni sententia lib. 6. loc. affect. c. 5. vbi inquit respirantem non viuere, & viuenter non respirare, impossibile. Item, lib. 5. loc. affect. cap. 1. sublata respiratione tollitur vita. Etsi autem mente captum videbitur, quicumq; hanc Gal. sententiam impugnaverit: attamen, si respirationis causam & necessitatem diligenter considerauerimus, deprehendemus, respirationē, actionem a vita separabilē esse. De causa vero respirationis nō est vna eademq; omnium Philo-

Philosophorū sentētia. Ex antiquiorib n. nonnulli respirationem ad explendas arterias, alii ad spiritus vitalis generationem necessariā esse statuerunt. Verum vtraq; sentētia omni caret ratione, eo q; arteriæ solo spiritu vitali minimeq; aere extrinsecus attracto explentur. Cui rationi & hæc annuerāda, quod arteriæ semel spiritu expletæ, tanta celeritate & frequentia non inaniuntur, quanta aer per respirationem attrahitur. Quod ad alteram sentētiā attinet, etsi aer extrinsecus attractus successivis alterationibus & præparationibus in arteriis ipsiq; pulmonibus factis, ad vitalis spiritus generationem conferat: crebrior tamen est respiratio, quam defectus materiæ ad restorationem spiritus vitalis necessariæ exigit. Gal. vero tum alibi passim, tum maxime in lib. de utilitate respirat. c. 3. & 4. variisq; firmissimis adductis rationib. nec non argumentis ab experientia & cōnuni sensu desumptis, docet, cordis alorem causā esse respirationis. Cum enim cor, teste Arist. de sensil. 2.

adeo sit calidum, vt digitus in finistrum cordis sinum animalis recentermactati insertus feruorē vix ferat, necessario pro sui conseruatione, externo refrigerio aeris scilicet frigida crebra inspiratione indiget. At, inquis, in balneis alijsq; locis æstuosis, vbi non nisi calidū inspiramus aerem æque viuimus, ac si frigidum aerem duceremus. Ad hanc obiectionem respondeo: Licet viuamus in balneis minime tamen pari tolerantia & facilitate nos viuere. Quin imo ipsa testatur experiētia multos in balneis propter priuationem frigidi aeris animi deficere & suffocari. Quapropter cor omnium viscerum calidissimum, non tam substantiam externi aeris quam ipsam aeris qualitatem frigidam pro sui conseruatione requirit. Concessigitur, respirationem ad ventilandum & refrigerandum cordis calorem necessariam esse, consequitur, quotiescunque cor nimis est refrigeratum vel calor cordis ex causis morbois oppressus, nullam respirationem necessariam esse. Sublata enim causatollit

tollitur effectus. Hinc videmus lima-
 ces, muscas, lacertas, aliaque plura a-
 nimalcula hyberno tempore veluti
 demortua sine vlla respiratione latita-
 re, eo q̃ calor cordis oppressus sit, &
 veluti extinctus, vltiori refrigerio
 non indigens. Idem non raro mulie-
 ribus vteri suffocationem patientibus
 vsu venit, quando cordis calora ma-
 ligna vteri exhalatione ita opprimi-
 tur, vt nec respirent, nec respiratione
 opus habeant. Hinc rudis & ignara
 plebecula hystericas mulieres bis vel
 ter mori posse, sibi persuasum habet,
 adeoque non dubitandum, quin Co-
 loniensi mulieri ex vteri vitio, omnis
 respiratio suppressa fuerit. Simile fer-
 me exemplum, maiore tamen com-
 miseratione dignum, accidit Madri-
 cii in Hispania, vbi si historiis fides est
 adhibenda, nobilis quædam matrona
 ex familia Don Francisci Lasso oriun-
 da, postquam per triduum in agone
 decubisset, putantibus cognatis eam
 mortuam esse, deportata fuit ad lo-
 cum subterraneum sepulturæ desti-
 natum. Post aliquot autem menses.

ostio sepulcri iterum recluso reperi-
tū fuit cadauer priore in loco adhuc
repositū, in dextro brachio infantem
mortuum tenens. Vnde apparet, di-
ctam matronā, cum sepulta fuit, vere
non obiisse, sed infelicē infantem ad-
huc peperisse. Simile quid Weissen-
burgi accidit. Vxor enim Simonis
Kreuteri in nonum mensem grauida,
superuenientibus pariendi doloribus
expirauit: cumq; adstantes putarent,
fœtum quoque expirasse in vtero,
mortuā, illorum quidem iudicio, ma-
trem, more solito in terrā posuerunt,
lintheisq; contactam reliquerunt. At
vero post aliquot horas vagitum au-
diunt, accurrentes matrem quidem
mortuam, filiolā vero optime valen-
tem ad pedes matris deuolutam re-
periunt. Credibile certe est, matrem
tum demum vere expirasse, quando
partus in lucē prodit. Alioquin a mor-
tua matre excludi haud potuisset. Fi-
lia illa Elisabeth dicta adhuc in viuis
est, Wessingæ degens in Marchiona-
tu Badensi. Licet autem nonnulli exi-
stiment, leuem & insensibilem quasi
respira-

respirationem in prædictis casibus restare, ex sequentibus tamen rationibus conuincitur, omnem omnino respirationē, vita remanēte, posse tolli. Prima ratio: Si prædictæ fœminæ externum aerem insensibiliter attraxissent proculdubio ab aere in sepulcro undique incluso statim extinctæ fuissent. Addo alia ad probandū institutum duo clarissima exempla. quorum alterū ante annos 16. Basileæ, alterum Baccharaci ante bienniū accidit. Vtrobique fœminę ob malefacta in Rheum fuerunt coniectæ, cumque sub flumine ad terminum suffocandis præfixum peruenissent, viux fuerūt extractæ. Huius cōseruationis causā nulla esse potest, quā quod calor ex nimia cōsternatione extremisq; superuenientib. animi deliquiis suppressus, nulla, neq; per os, neque per nares, respiratione opus habuit. Alioqui ratione maximæ illius distantia a loco nimirum, vbi iniectæ fuerunt, ad locum usq; vbi extractæ, nullo modo seruari potuissent. Quin imo q; Baccharaci obseruatū fuit, nec venter tumentior,

quam antea, conspectus fuit: quod indubitata fides facit scēminam non respirasse. Huc refero segetes nūc vndique contectas, quæ si hyberno tempore respiratione indigerēt, non minus suffocarentur, quam si æstatis tempore contectæ pereunt. Ceterum Galenum quod attinet, notandum, ipsum in locis supra citatis includere transpirationem, quæ fit per vniuersæ cutis poros: quasi dicat Galenus: Impossibile esse vitam subsistere posse, sublata omni respiratione & transpiratione. Quemadmodū enim respiratio, magno cordis calore existente a vita separari nequit: Sic transpiratione, calore imminuto & oppresso ad sustentationem vitæ sufficit. Tantum siquidem aeris per poros cutis ingreditur, quantum afflictī caloris conditio requirit. Porro aerem per transpirationem corporibus communicari, nec parū vitæ conseruandæ conferre, vel inde apparet, quod pori cutanei a summo rerum opifice frustra facti non sunt. Quinimo sub humido cœli statu experimur vniuersum corporis

poris habitū madore suffundi. Cum ergo humiditas per poros cutis ingreditur, multo magis aer, qui tenuior est, ingredi poterit. Denique experimur corpora crassa & pingua apoplexiæ aliisque suffocationibus maxime obnoxia esse, eo quod pori cutanei multa pinguedine obstructi liberam transpirationem impediunt: unde calor suffocatur & exstinguitur. Quapropter, cum tantam vim vnica transpiratio corpori suppeditet, minime dubitandū, quin oppresso cordis calore, vita hominis sola transpiratione consistere, & ad tempus conseruari possit.

QVÆSTIO V.

*An homo sine cibo & potu ultra septem dies
vivere possit. C. A.*

Hippocrates in libr. de Carnibus memoriæ prodidit, hominis vitam sine cibo & potu septem dierum esse, quasi dixerit, hominem ultra septimum diem in ediam ferre, & ab omni potu & cibo sine vitæ discrimine abstinere non posse. At vero Sauona-

rola Tract. 6. cap. 13. mentionem facit
cuiusdā Almerici, qui quatuor mensi-
bus integris neq; bibit, neq; comedit.
Tragus etiam in cap. de pane memi-
nit cuiusdā Margarætæ Rhodiæ, quæ
ab omni potu & cibo, ultra sedecim
menses vitā produxit. Accedit Simon
Portius Medicus, qui libellum edidit
de quadam virgine Germaniæ, quæ
duobus annis sine cibo & potu vixit.
Præterea in territorio Tullenſi puella
12. annorum, primum a pane, deinde
ab omnib. aliis cibis & potu abstinuit,
& per triennium ieiunauit: Exstat hæc
historia in libello rerū a Carolo Ma-
gno gestarum; Colonia apud Birck-
mannum impresso. Deniq; notabile
exemplū nostra ætate accidit in op-
pido Schmidtweiler/ Electoralis Pala-
tinatus, ditionis Lautræ, vbi virgo
quædam nubilis a nuptiis domum re-
diens, primum calidos cibos, deinde
omnes alios fastidire cœpit, & in se-
ptimum annum neq; comedit, neque
bibit quidquam, corpus vero vsq; ad-
eo fuit extenuatum, vt sceletū potius
quam humanum & carnosum corpus
videre-

QVÆST. MEDICARVM. 27

videretur. Cum hæc res magistratui esset suspecta, & clanculū aliquid deuorare putaretur, custodes fuerūt adhibiti, a quibus dies atq; noctes obseruaretur, nec tamē dolus aliquis animaduersus fuit. Memorabilem hunc casum non miraculose, sed ex causis naturalibus contigisse, in publica Doctorū promotione eruditissime a D. Theophilo Madero demonstratum fuit. Quapropter pro Hippocrate vnicum hoc respōdisse sufficiat, homines integre sanos yltra septem dies ieiunare nō posse, exempla vero in medium adducta, in corporibus morbo-
sis plurimum afflicto calore natiuo, & ventriculo crudis & viscosis humoribus plane occupato, vbi nullus suctionis vel appetentiæ sensus se exercere potuit, accedisse palam est.

QVÆSTIO VI.

*An homo sicut bestia pinguescere possit, si
sufficienti cibo alatur?*

C. N.

IN animantium genere ita comparatum esse videmus, vt omnia sagi-

nentur, & pinguescant, si idoneo & sufficienti pabulo nutriantur, homines vero, optimis etiam exhibitis alimentis, non simili modo omnes pinguescunt. Etsi vero, quantum ad homines attinet, potissima pinguedinis causa ipsi temperamento imputatur: (videm⁹ enim corpora phlegmatica omnium maxime pinguescere, cholericæ vero gracilia & macilenta permanere.) dubium tamen non est, animantia citra diversorum temperamentorum respectum, si modo integre sana habentur, indifferenter pinguescere. Quapropter huius diversitatis rationem explorantibus, tres potissimum causæ succurrunt, quæ obesitati in hominū genere resistunt. Prima causa est ciborum maxima varietas & dissimilitudo. Sunt enim homines voracissimi, & multiplici potius quam simplici victu delectantur. Cum igitur dulcia, austera, acerba, acida, omniumque saporum alimenta indifferenter ingerant, variisque vini aliarumque potionum generibus utantur, fit, ut commode nutriri nequeant.

queant. Contra vero animantia simplici alimento contenta maxime nutriuntur & pinguescunt. Huc pertinet etiam, quod nonnulli ad pastum, certum tempus non observant: unde inæquales fiunt concoctiones, quæ nutritionem maxime impediunt. At inquis: Cornel. Celsus lib. i. cap. i. nec certum pascendi tempus observandum, nec ullum cibi genus, quocunque populus utitur, intermittendum vel fugiendum esse præcipit. Ad hanc obiectionem respondetur, non esse Celsi scopum aut intentionem præscribere modum optime nutriendi, vel pinguefaciendi corpora, sed tantum, quomodo naturæ & consuetudini sit indulgendum. Altera causa est immoderata Venus, vel ipsæ etiam venereæ cogitationes. Cū enim animantia fere omnia soli⁹ naturæ ductu certum & definitum habeant coeundi tempus, solus vero homo certum tempus non observet, sed pro libera voluntate frequentiori Venere utatur, fit ut homines mirifice extenuentur & gracilescant, contra vero animalia

pinguescant. Huius rei manifestum habemus in castratis animalibus exemplum, quæ cum Veneri indulgere non possint, omniū maxime pinguescunt. Tertiam & potissimā causam in curas animique sollicitudines conferendam existimo. Cum enim solus homo variis & diuersis curis mirifice afficiatur, curæ vero, vt sacra scriptura loquitur, ipsa etiam ossa exsiccent, mirum non est omnia animantia, curis soluta pinguescere, hominem vero contabescere.

QVÆSTIO VII.

An medicamentorum alia cephalica, alia hepatica, &c. recte dicantur? C. A.

ABsurdum & ridiculum quibusdam videtur, quando medicamentorum alia capiti, alia pulmoni, hepati, spleni, vel renibus, aliisque visceribus peculiariter & determinate prodesse dicuntur. Cur enim, inquit, maiora capiti, capparis spleni, hyssopus pulmoni, eupatoriū hepati, aristolochia vtero, petroselinum vero renibus

tenibus peculiariter conferret, cum omnia pariter calida sint & sicca, ac proinde eiusdem naturæ & facultatis? An præses aliquis eupatorio imperat, ut recta ad hepar pergat, maioranæ, ut ad caput tranſuolet, aristolochiæ autem, ut ad vterum proficiſcatur? Licet autem ſpecioſum ſit, quod infer-tur, ex antiquioribus etiam Medicis Theſſalum fauorem habet: Galenus tamen non ſolum lib. 5. de ſimpl. medic. facult. ca. 13. Theſſalum refutat, ſed etiam lib. 1. de compoſ. med. ca. 1. integri cuiuſdam commentarij mentionem facit, in quo veterum Medicorum ſententiã de proprietate medicamentorum peculiari natura & ſitas corporis partes reſpicientium multis rationib. munitã & comprobataſ aſſerit: Qui cõmentarius tamẽ in magno illo incendio, Romæ ad viam ſacram excitato, vna cum templo Pacis conflagrauit. Inter alia vero argumenta, quibus contra Theſſalum alioſque ipſius diſcipulos uti poſſumus, illud non eſt poſtremum, quod nimirum uſu & experiẽtia edocemur, eupatorium,

cichorium, & similia hepati obstru-
cto maiorem vtilitatem asferre quam
renibus aut vesicæ: contra vero saxi-
fragiam, apium & petroselinum ma-
gis renes & vesicam, quam hepar, re-
spicere. Deinde constat, & lucē meri-
diana clarius est, multa esse medica-
mēta, quæ certis & determinatis par-
tibus infinita proprietate vim infe-
runt & perniciofa existunt: quemad-
modum cantharides solam vesicam,
lepus marinus solum pulmonem ex-
ulcerat, illæsis omnibus aliis visceri-
bus. Ergo ex contrario sensu firmissi-
me infertur, esse etiam multa medi-
camenta, quæ certis & determinatis
partibus prosunt opemque ferunt:
Quod si in his casibus ad manifestas
& euidentes rerum qualitates confu-
geremus, certe necessarium erat, can-
tharides & leporem marinum maio-
rem exulcerationē in ventriculo mo-
liri, vtpote in quo maiorem moram
trahunt. Sunt enim medicamēta lon-
ge efficaciora in iis partibus, vbi diu-
tius morantur, nisi occulta medica-
menti vis impediat. Sic apiū renibus
prodest.

prodest, capiti vero noxium est: Polypodium spleni conducit, ventriculo aduersatur: terebinthina renibus fert opem, capiti grauis existit: filix spleni auxiliatur, sed vtero nocet: meum urinam promouet, & capitis dolores infert: laurus neruis prodest, sed conceptum enecat: mēta ventriculo prodest, sterilitatem tamen infert: camphora capiti amica, vtero inimica: Nymphaea, salix, ruta, lactuca suas habent vires, sed omnia Venerem extinguunt. Quapropter, qui præter manifestas rerum naturalium qualitates nihil amplius cōsiderant, in magno mihi errore versari videtur. Hinc etiam patet, quam periculosum sit, ex libris de virtutibus herbarum vulgo editis curationem instituere. Nihil enim in libris eiusmodi reperitur, quod non magnopere cōmendetur. Cum vero occultæ rerum proprietates, quæ non nisi magnum requirunt iudicium, alto silentio prætermittantur, fieri nequit, quin grauissimi errores committantur. Recte igitur Galenus comment. 3. in 1. Epid. text. 1. in Medico

requirit, vt non solum communem rerum naturam ex diuersarum qualitatum viribus dependētem, sed singularum etiam occultas proprietates cognoscat. Minime siquidem scire sufficit, cholericos a natura calidos esse & siccos, phlegmaticos humidos & frigidos. Plurimos enim cholericos reperiēs, quorum amplissimæ venæ copiosiore sanguine turgēt, quam in ipsis sanguineis. Plures item cholicos, quam Phlegmaticos, catarrhis obnoxios notabis. Quapropter recte Galenus consulit, vt vno oculo communem, altero vero propriam & occultam hominum naturam respiciamus. Pari pacto simplicia medicamenta præter communem & sensibus nostris obuiam vim & facultatem etiam peculiari, occulta & abstrusa proprietate simul vigēt, quam ipse Deus nos potius admirari, quā scire voluit. Deniq; qui purgantium medicamentorum naturam & proprietatem diligenter obseruarunt, ij cum Galeno cap. vltim. de atra bile, & capit. 25. libro tertio, de simpl. med. facult. omnes

omnes fatentur, purgantia medica-
 menta, non indifferenter quosuis hu-
 mores, sed determinate & electiue
 eos saltem euacuare, ad quos extir-
 pandos nata sunt. Hinc Rhabarba-
 rum solam respicit bilem; Elleborum
 melancholiam; Agaricas pituitam.
 Addo quod admiratione dignum est,
 Scammonium, Turpetum, & similia,
 licet fortiter operentur, hydropicis
 tamen exhibita, in quibus aquosi hu-
 mores exsuperant, nihil vel parum
 expurgant, eo quod humorem sibi
 destinatum vix reperiunt. Si igitur
 ea est purgantium medicamentorum
 natura, quid obstat, quo minus alia
 simplicia magis caput quam pectus,
 alia magis hepar quam vterum respi-
 ciant? Hac tamen in parte non omni-
 bus, præsertim rerum naturalium im-
 peritis, fides adhibenda, qui omnia in-
 differenter occultis proprietatibus ad
 varios humani corporis morbos va-
 lere clamitant, cum interim manife-
 sta & euidenti ratione illos ipsos mor-
 bos augent & exasperant. Huius
 rei notabile mihi nunc succurrit ex-

emplum, quod Crucinaci nuper accidit, vbi Chirurgus cuidam ex colica laboranti persuaferat ad colicos dolores tollendos, atramento futorio nihil esse præstantius. Cumque æger istius rei rationem exquireret, respondit ille, non posse omnium rerum rationem reddi. Sic miser persuasus, atramentum futorium exhausit, vnde dolores vsq; adeo exasperati fuerunt, vt agnati imperitum illū chirurgum inius vocarent. Quamuis igitur occultas rerū proprietates, sympathiam & antipathiam minime constituimus hominum imperitorum asylum: quicunque tamen doctrinam de occultis proprietatibus a veteribus traditam, & ab omnibus sanioribus Medicis receptam, nec non vsu & experientia comprobata impugnant, eos non immerito rerum naturalium imperitos esse censemus.

QVÆSTIO VIII.

An medicamenta electius purgantia, in ventriculo digerantur & concoquantur? C. N.

Si quid

SI quid est difficile & intricatum in vniuersa Medicina, illud Purgantia medicamenta esse, facile dixerim, quippe quorum natura & proprietas vsq; adeo cognitu difficilis est & perplexa, vt ingenia humana varie quiquidem exagitet perfecta tamē & absoluta omnium proprietatum notitia inueniri & inuestigari vix possit. Summo itaque periculo non caret, quod imperitissimo cuique medicamenta purgantia præparare & exhibere, impune licet. Intactis autem aliis difficultatibus, inquiramus, An medicamenta electiue purgantia in ventriculo alterentur & concoquantur? Ex vna quidem parte varia adduci possunt, quæ sententiam affirmatiuam tueri videntur. Primū enim omnium Medicorū iudicio, Hermodactyli ex remotissimis humani corporis partibus humores pituitosos educunt. E-lateriū aquosos humores in ipso corporis habitu diffusos, & pilulæ capitis excrementa felicissime expurgant, quæ certe operationes impossibiles essent, nisi medicamenta in ventricu-

lo prius concoquerentur, & per venas ad partes excrementitiis humoribus obfessas peruenirēt: nemo enim cruda illa & illaborata per venas discurrere affirmabit. Deinde Hippoc. libr. 6. Epidem. sect. 5. tex. 34. inquit, si capra elaterio vescatur, lac purgandi vim acquirere, vnde necessario infertur, medicamentum in ventriculo concoqui & in sanguinem conuerti. Et Gal. in cōment. huius loci inquit, Athenis quosdā ex largiore esu coturnicum elleboro vefcentiū in conuulsionibus incidisse. Quinimo omnium Medicorum sentētia puerulis morbo comitiali correptis, nutricib. eorum purgantia medicamēta propinantur, vt lac maternū, vel nutricis vim purgandi inde acquirat. Accedit auctoritas Fuchsiij, qui lib. 2. sect. 5. ca. 17. sectionem venæ purgantibus medicamentis necessario præmittenda esse contēdit, vt nimirum imminuto sanguine medicamētum purgans, venas inanitas inueniens, liberius trāsire, & humores per lata vasorum spatia felicius expurgare possit: Sin præpostero ordine

ordine agatur, medicamentum purgans propter plenitudinem & angustiam valorum in totū corpus deferri non posse, sed absque digna operatione in primis viis subsistere. At vero huic sententiæ refragatur Actuarius libro tertio, cap. 7. Medicamenta electiue purgantia, ad deleteria & venenata referens, quæ cum in ventriculo nunquam concoquantur, aut in sanguinem mutantur, sequetur nec ipsa purgantia in ventriculo concoqui, ventriculus enim ea solummodo amplectitur & concoquit, quæ sibi grata sunt & familiaria, ingrata autem & aduersa respuit, & si expellere nequit, intacta saltem relinquit. Deinde obseruatum sæpe fuit, pilulas deauratas eo numero & forma, vt deglutitæ erant, vomitione reiectas fuisse, subsequente nihilominus iusta pilularum operatione. Hinc manifeste apparet, purgantia in ventriculo minime subigi vel concoqui.

Ad rationes in contrariū adductas ex Galeno lib. 2. de Element. cap. vlt. & lib. de semine, cap. 16. Item Ægine-

talibr. 7. capit. 4. responderi potest, Purgantium medicamentorum operationem, magnetis operationi assimilari. Quemadmodum igitur magnes trahit ferrum, licet ipsum ferri corp⁹ minime attingat, sed vires suas saltem eo transmittat: Sic etiam medicamenta electiue purgantia, quæ corpori quidem aduersa sunt, humores tamen reduntantes familiaritate quadã & insita proprietate alliciunt. Quapropter, quod Hermodactylos, Elaterium, & similia fortissima pharmaca attinet, sua quidem substantia ad remotissima loca non perueniunt, vires autem cum fortissimæ & efficacissimæ sint, procul deferr⁹ possunt. sic etiam pilulæ caput purgare dicuntur, non quod substantia illarum in caput efferatur, sed quod morã longiorem in ventriculo, ducendo, & in caput effumando, vires suas felicius expediant. Hinc nonnulli, quamuis male, pilulas post cœnam deglutendas esse consulunt, vt vapores & vires pilularum cum vaporibus alimenti commodius sursum ferantur. Ad animalia,

malia, quorum lac purgandi vires habet, respondetur, Elleborum, Tithymalum, Ebulum, & similia purgantia, bestiis non esse medicamenta sed alimenta, vt mirum non sit, quod in ventriculo eorum digeruntur & concoquuntur, lac vero animalium istorum nobis alimentum esse definit, & medicamentum esse incipit, quamdiu purgantibus vescuntur.

Nutrices quod attinet, quarum lac ab assumptione pharmacorum purgantium puerulis purgatio fit, respondetur, propterea non sequi, ipsa medicamenta in ventriculo nutricum concoqui, & cōcocta ad mamillas deferri, sed potius medicamenta vires suas sanguini imprimere, cuius si pueruli tempestiue participes fiunt, sanguine scilicet in lac conuerso, purgari consueuerunt. Restat, vt Fuchsius recte intelligatur, qui si de medicamentis laxantibus & emollientibus locutus est, recte sensit: constat enim laxantia & emollientia naturæ nostræ non esse contraria & aduersa, ac proinde alterari in ventriculo. Sin de electiue

purgantibus locutus est, non substantiam, sed facultatem eorum transire intelligit.

QVÆSTIO IX.

An diuersarum operationum medicamenta inuicem permiscenda, vel cum alimentis sint assumenda? C. N.

INanis quædā persuasio inultorum occupauit animos, qui existimant, non esse vtendū medicamentis compositis, quia Deus Opt. Max. summus Medicinæ parens, simplicia duntaxat medicamenta ad vsum humanū necessaria creauit. At vero omissis omnibus aliis, vel solæ aquæ minerales abunde testantur, Deum etiam compositas, miroque artificio commixtas medicinas creasse, vtpote quæ ex alumine, sulphure, nitro, sale, bitumine multisq; aliis inuicem cōmixtis constant. Minime etiā sequitur, simplicia tantum medicamenta vsurpāda esse, si nulla composita creata forēt. Deus enim omnis generis animalia ad victum & sustentationem nostram necessaria creauit, nec tamen propterea
piscēs

pisces & similia alia sine præparatione
 & commixtione comedēda sunt. Etsi
 vero cōposita medicamenta non mi-
 nus quam ipsa simplicia, ad quotidia-
 num vsum necessario requiruntur: in
 componendis tamen medicamentis
 illis grauissimos sæpe errores cōmit-
 ti nulli dubium est. Inter alios autem
 errores enormis & plane periculosus
 est, quando vel ex ostentatione, vel ex
 ignorantia, diuersarum operationum
 medicamenta miscentur & confun-
 duntur. Exempli gratia, Quando me-
 dicamenta sudorifera, vel calculum
 pellentia, vel menstrua, aut urinam
 promouentia cum purgantibus mi-
 scentur. At inquis, multos nec indo-
 ctos videas Medicos, quibus familia-
 re est & vsitatum, medicamenta uri-
 nam promouentia cum purgantibus
 permiscere. Respondeo, Non exem-
 plis, sed regulis iudicādum esse. Cum
 igitur regula sit posita, diuersarum o-
 perationum medicinas inuicem cō-
 fundendas non esse, corrui, quid-
 quid de quorundam mala consuetu-
 dine infertur.

Addo, quod ex antiquioribus præclarissimis Medicis nemo imperitam eiusmodi confusionem tradidit. Oribasius, Actuarius, Trallianus, Aretæus, Paulus, Actius, multique alij varias memoriæ prodiderunt medicamentorum urinam propellentiū formulas, nusquam tamē purgantia cum diureticis confusa monumentis suis posteritati reliquerunt. Si mihi Actium obiicias, qui semel ex Oribasii sententia Rhabarbarū diureticis admiscet; Respondeo, Oribasium per Rhabarbarum non intelligere radicem illam purgātem, sed potius centaureum magnum: ac proinde neque Actium de purgante pharmaco locutum esse, præsumendum. Instas, Nullum ferme purgans medicamentum absq; semine anisi, fœniculi, aliorumque diureticorū componi. Respondeo: Si diuretica in ea assumuntur dosi, quæ ad corrigendam flatulentiam quorundam purgantium naturā sufficit, minime improbantur. Quotiescunque vero, vel in maiore dosi, vel extra hanc flatuum necessitatem adduntur.

duntur, infelix semper est operatio, magnaq; scroti & intestinorum tormina sequuntur. Reiecta vero aliorum Medicorum auctoritate, cui citra rationem nemo assentiri tenetur, ipsas consideremus rationes, quæ dextrum Medici crus, vt Galenus inquit, constituunt. Manifesta ratio est, medicamenta purgantia, nõ nisi magno cum periculo diureticis permisceri, eo quod diuretica materiã peccantem vi purgantis medicamẽti impetuose agitatum & commotam facili negotio ad renes, vretes & vesicam præcipitant: vnde obstructions & calculi necessario generantur vel augentur. Cum ergo diuersa sit operatio purgantium & diureticorum, nec vnus operatio sine alterius impedimẽto vel periculo fieri possit, temere non erunt confundenda. Idem iudicium sit de purgantibus & sudorem prouocantibus, quæ nõ nisi præsentissimo cum periculo inuicem miscentur. Cum enim purgantia cõtrarium plane motum a sudoriferis moliantur, & a partibus exterioribus ad

interiora loca expulsionem promo-
ueant, cōtra vero sudorifera ab inter-
ioribus ad exteriores partes cutaneas
propellant, certum est non solum na-
turam cōtrario isto modo, vehemen-
ter lædi, sed infelices etiam venarum
obstructiones subsequi. Huc refero
Galenū, qui in libr. Quos purg: oportet,
præclaram ponit cautionem, di-
ligenter nimirum esse prospiciendum,
vt in ordinandis medicamentis pur-
gantibus ea inuicem misceamus, quæ
consentiunt & pariter operantur. Si
enim vnum cito, alterū tarde aluum
mouet, naturam multū affici & mole-
stari. Quod si igitur Galenus inæqua-
lem medicamentorum purgantium
operationem accurate & solícite fu-
giendā præcipit, quanto magis diuer-
sissimarum operationum medicinas
inuicem cōfusas improbat? Ceterum
in hunc eundem errorem incidunt,
qui vina purgantia, vel calculum pel-
lentia, vel sudorem prouocantia cum
cibo potuque permiscent. Necesse si-
quidem est, vel cibum minus nutrire,
vel nondum satis elaboratum, vi me-
dicamen-

dicamenti trahentis ad generandas
multiplices venarū obstructions at-
trahi. Noui magni nominis virū, qui
ex familiari & frequenti cuiusdā pul-
ueris, calculum comminuentis inter
prandendum vsu, renes totius corpo-
ris quasi cloacam reddiderat. Natura
enim! edocta, vsuq; medicamenti in-
citata omnes superfluitates ad renes
tanquam ad communem cloacam
depellebat, adeo vt materia ad rege-
nerationem lapillorum nunquā de-
esset. Verum hic obiiciat aliquis, Vi-
num, licet diureticum sit, multa et-
iam vini genera calculum sua natu-
ra expellant, innoxie tamen cum ci-
bis permisceri. Respondeo: Vinum
propter quotidianum vsu non ha-
bere vim medicamenti, sed alimen-
ti, quamuis, impuris existentibus cor-
poribus, obstructionibus gignendis
magnam occasionem præbet. Idem
iudicandum de fontibus acidis, qui
icet calculum comminuant & ex-
pellant, in iis tamen, qui acidulis
pro potu ordinario vtūtur, multo re-
missius operantur, nec vim medica-

menti retinent, sed vim alimenti acquirunt. Iterum obiiciat aliquis, Hippoc. 6. Epidem. sect. 5. tex. 29. Purgantia medicamenta cum alimentis miscere, quando inquit: Si elleborum celeriter operari velis, cibum sumito velleuato. Ad hanc obiectionem. Respondet Galenus in comment. Hippocratē non respexisse ad ipsum purgationis actū, sed ad præparationem corporis. Cum enim Hippocrates videret sicca corpora difficulter purgari elleboro, consuluit, ut prius conuenienti cibo vel lauacro humectarentur, quo deinde ellebori operationem facilius sustinerent, nec in lethales conuulsiones ob medicamēti siccitatem inciderent. Ipse etiam Hippocrates apho. 13. sect. 4. expresse ponit vocem, *ante*, inquit: Ante ellebori vsum cibo vel potu humectandum esse. Denique ex Aetio infertur sermo. 3. lib. 1. ca. 37. Purgantia cū cibo sumta optima esse. Respōdeo Aetium toto isto contextu tantummodo de laxantibus & emollientibus, minime vero de pharmacis electiue purgan-

QVÆST. MEDICARVM. 49

purgantibus agere: id quod ex subsequen-
tibus capitulis euidenter appa-
ret. Certum igitur est, eos in graui er-
rore versari nō solum qui diuersarum
operationum medicamenta inuicem
permiscunt, sed etiā qui medicamen-
ta cum alimentis confundunt, quod
Galenus comment. 4. de vict. acut.
text. 44. nec non comment. 2. tex. 12.
multis adductis rationibus euidenter
demonstrat.

QVÆSTIO X.

*An renes calidi per medicamenta extrinse-
cus applicata contemperari
possint? C. A.*

Solent ut plurimū omnes, qui deli-
catiores sunt, a medicamentis ore
assumendis abhorrere. Hinc vsu ve-
nit, ut solis externis remediis curari
expetāt. Quod cum difficilimum sit,
ne dicam impossibile, non sine ratio-
ne quæritur, An renes iusto calidio-
res per medicamenta extrinsecus v-
surpata refrigerari & ad iustam tem-
periem reduci possint? Hac in parte si
profundam rerum sedē, potissimum

D

vero in corporibus pinguibus & musculosis perpendo, verisimile videtur per externa remedia parum utilitatis expectandum esse. Accedit, q̄ remedia, quæ refrigerandi facultate prædita sunt, si externæ cuti applicentur, poros, omnesq; meatus per quos medicamentū vis & facultas penetrare & ad renes deferri debebat, cōstipare, cōdensare & occludere videntur. At vero Hippoc. docet, vniuersum corpus esse perspirabile sibiq; consentiens & communicans, adeo vt natura facile viam inueniat, quæ nostris oculis inuestigari nequit. Deinde, si externus aer ad interiora viscera penetrat, eaq; varie disponit & immutat, non est dubitandum, quin medicamenta extrinsecus applicata idem possint. Deniq; omnium Medicorum libri variis externis & localibus, vt loquuntur, medicamentorum formulis sunt reperiuntur, quibus quotidiana subscribit experientia, nec vanum, nec inutilem esse illorum vsum. Quapropter, cum sensibus euident sit, remedia extrinsecus applicata suas etiā habere operationes

QVÆST. MEDICARVM. 51

rationes, superuacaneū esset pluribus demonstrationib. illud ipsum cōprobare, vt inquit Gal. de opt. sect. cap. 2. Item lib. 2. de Temperam. c. 2. At vero magna est remediorum, quę ad refrigerandos renes præscribuntur, varietas. Alia enim solida sunt, alia liquida. Solida sunt laminæ plumbeæ, emplastra, cerota, plantarum & arborum folia. Liquida vel pinguia sunt, vel aquosa. Pinguia sunt vnguenta, olea & pinguedines. Aquosa sunt acetum, aquæ destillatæ, succi ex florib. herbis, foliis, fructibus & radicibus expressi. Hæc omnia vel illinūtur, vel fomenti loco applicantur. Ceterum in hac externorū remediorū varietate aliquot regulæ cautionis loco sunt obseruandæ. Prima regula est Auic. Fen. 4. vbi monet, ne visceribus nobilioribus remedia vehementer frigida applicentur, ne innatus illorū calor prorsus extinguatur. Altera, ne iis vtamur, quæ insita & occulta proprietate sterilitatem inferunt, vt sunt Camphora, Lactuca, Hyoscyamus, Cicuta & similia. Tertia, ne refrigerantia ipso actu

frigida applicetur. Alioquin pori cutanei contrahuntur & constipantur, ut facultas medicamenti penetrare non possit. Quarta, Pinguia, renibus vehementer calidis existentibus, temere non esse usurpanda, eo quod calorem non aliter, quam oleum flammam, conseruant. Quinta, cum vnguenta aliaque pingua non sine multiplici illinitione usurpētur, facile fit, ut ex crebro illo manuū ductu & frictione, renes magis incalescant? Sexta, Emplastra & cerota, quia cuti tenacissime adherent, porosque cutaneos occludunt, liberam transpirationē impediunt, & proinde calorem intus fouent magisque adaugent. Quapropter tutius est usurpare succū semperuiui, anagalidis, nymphææ, acetosæ, & similium herbarum cum iusta acetī portione. Gordonius tamen felicissime etiam usurpauit laminā plumbeam supra renum regionem alligatam, quam si æger incalescere sentit, frequenter immutabit. Hoc interim ignorandum non est, externa & localia remedia, quo ad vim & efficaciam,

cum

eum remediis intra corpus assumtis,
minime comparari posse.

QVÆSTIO XI.

*An rationalis sit curatio quando canis ra-
biosus, & qui ab eo leduntur, in
aquam præcipitantur.*

C. N.

Galenus, Aetius, aliique ex veteri-
bus Medicis, eos qui a cane ra-
bioſo commorſi erant, fere omnes
hunc in modum curabant: Primum,
vulnus morſu inflictū, ferro amplia-
bant, deinde venenum variis modis
extrahebant, lotione ſcilicet ex aqua
ſalſa marina, cucurbitulis, aliisq; me-
dicamentis ex theriaca, nitro, cœpis,
& ſimilibus appoſitis. Denique vul-
nus diu apertum ſeruabant. Huic cu-
rationi, quæ methodica certe & na-
turalis fuit, plane contraria eſſe vide-
tur præcipitatio illa in aquā frigidam,
apud ignarum & imperitum vulgus
uſitata: ſtatim enim comprehendunt
non ſolum canes rabioſos, ſed etiam
homines ab eis commorſos, & in a-
quam frigidam præcipitant: certum

siquidem est, aquam frigidam vulnere
vniuersoq; corpori admotam, vene-
num ab exterioribus partibus ad in-
teriora viscera compellere, vnde præ-
sentaneum vitæ periculum imminet,
cum Medici potius officium sit, vene-
num ab interiorib. ad exteriores par-
tes euocare. At inquis, terror ille, qui
ex inopinata illa præcipitatione ægris
incutitur, plurimum præstare potest:
calor enim natiuus iam ante dispersus
concentratur & vnitur, vt facilius ve-
nenum vincere & expellere possit.
Hinc memorabilia Podagricorum,
Paralyticorū & similiter affectorum,
exempla typis excusa existant, qui le-
ctulis affixi, nec pedib. insistere valen-
tes, incendio aut vel inopinata aliqua
seditione, vel simili terrore exorto, in
pedes se coniecerūt, & celeri fuga sibi
prospexerunt. Sed respondetur, esse
dissimilia exēpla: Podagrici enim &
Paralytici, simplici humorū excessu,
demorſi vero a cane rabioso, humo-
rib. veneno infectis laborāt. Quēad-
modū aut in ira calor natiuus omnes-
que humores ab interiorib. viscerib.
ad ex-

ad exteriores partes cutaneas feruntur
 & furiose quasi precipitantur: Sic e con-
 trario in metu & terrore humores a
 partibus exteriorib. ad interiores ra-
 piuntur, quod magnā interdum utili-
 tatem podagricis & paralyticis affert.
 Quādo vero humores veneno aliquo
 sunt infecti, fieri nequit, quin excita-
 to terrore cum magno vitæ periculo
 ad interiora & nobiliora viscera con-
 fugiant. Si Cornelii Celsi obliis,
 qui a cane rabioso commorosos inopi-
 nantes in piscinam præcipitare iubet.
 Respondeo, In curatione eorum, qui
 morfi sunt, duos esse ppositos scopos.
 Primus debetur ipsi morbo, scil. vt ve-
 nenum per vulnus illatum, sine omni
 cūctatione extrahatur. Alter debetur
 symptomatib. superueniētibus. Gra-
 uissimum autem symptoma est sitis &
 aquæ formido: aquam enim qui mor-
 si sunt vsque adeo fugiunt & auerlan-
 tur, vt ne aspectum eius ferre possint.
 Hinc ex diuturna siti (nulla enim ra-
 tione cogi possunt, vt bibant) extre-
 ma siccitas oritur, quæ, vt Ægineta in-
 quit, Spasmos & conuulsiones exci-

tat, quas Hippoc. in libr. Aphorismo-
rū lethales esse pronuntiat. Celsus igitur
præmissa curatione, quæ veneno
debetur, deinde aliā subiicit, quæ siti
& hydrophobiæ conuenit, quæ inter-
dum post aliquot mēses superuenire
solet. Obseruandum autem, Celsum
non respicere simplicem illam præci-
pitationē & externam aquæ affusio-
nem, sed eam potius Celsi & aliorum
esse sententiam & intentionem, vt æ-
gri, quia aquam & omnem potum re-
spuunt, vi adhibita bibere cogantur,
ppter ea inquit Celsus, qui natate pos-
sunt vi immergendos esse, vt bibant.
Quapropter dubium non est, quin
immersio ista in aquam frigidam ex
doctrina Medicorum minus intelle-
cta, ab ignaro vulgo vsurpari cœperit.
Vnde apparet, quanta pericula emer-
gant, si imperitum vulgus sine omni
iudicio Medicorum libros inuolat, &
consilia eorum simiarum more quid-
vis imitari volentium, secundum ana-
logismum imitari conatur. At inquis,
ex recentiorib. Medicis est Fallopius,
qui in lib de Tumoribus narrat quen-
dam

dam Mutinensem a cane moscos citissime ad aquam frigidam sine alia illati veneni punctione deduxisse, & omnes feliciter restituisse. Respondetur, Mutinensem illum usum esse aqua lutosa non pro balneo, sed pro potu, cogeantur enim plurimum bibere ad vomitum usque, cuius vomitionis beneficio venenum fuit reiectum. Neque mirum videatur venenum vomitione reijci: referunt enim Historici Albertum Austriæ Ducem & Romanorum Imperatorem venenum vomitu reiecisse. Ludovicus etiam Bavariæ Dux & Romanorum Imperator aliquoties venenum vomitu expulisse dicitur. Deinde respondetur, aquam lutosam pro potu exhibitam vim habere alexipharmacam: Omnis enim terra, ut testatur Avicenna, vim habet alexipharmacam, non minus quam terra Turcica, Silesiaca, aut Solimensis. Quapropter ex dissimili administratione & operatione aquæ frigida nihil infertur: aqua enim intus exhibita, vomitum, aluum & sudorem mouet & veneno resistit, extrinsecus autem usurpata, solamino-

do repellendi vim obtinet. Deniq; in contrarium adduci potest *Ægineta* lib. 5. c. 4. ubi spongia aceto madefactam, item folia rubi in aceto contrita vulneri imponit, q̄ tamen omnia manifestā vim habēt venena ad interiora viscera repellendi. Respondeo, *Ægineta* in principio huiusmodi repellentia non apponere, sed veneno iam deuicto. Deinde *Ægineta* symptomatibus vrgentib. succurrere volens, vtpote inflammationi vel simili, ipsum interea morbum minime negligit. Sed experiētiam, empiricorū extremum refugium obiicis, multos, scilicet, in aquam frigidam initio statim coniectos, omne periculum euadere. Respondeo, Ex centum canibus, qui furiosi credūtur, vix vnū vere furiosum vel rabiosum esse. Deinde in nostris regionibus vbi aerem habemus temperatum, in tantam rabiem nō aguntur canes, quātum ij experiuntur, qui calidissimas & siccissimas regiones incolunt. Quapropter aquæ imputari nequit, quando virus vel nullū adest, vel debile & infirmū, per se euanescit.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XII.

An Pica solius ventriculi & uteri vitio fiat? C. N.

INter alias pœnas, quibus Deus ob lapsum primorum parentû muliebrem affecit sexû, multiplices isti morbi, qui solis prægnantibus accidunt, merito numerantur. Omnium vero morborû maxime admirabilis est inusitatus ille, inhumanus & insatiabilis rerû non edendarum appetitus, quando prægnantes vel carnes crudas, easque vel humanas, vel pecuinas, carbones etiam & terrâ miro ardore appetunt & impune interdum deuorât. Hunc affectum Hippoc. in lib. de superfoetat. Picâ nominat. Causâ huius mali. Gal. lib. 1. de sympt. caus. c. 7. Aetius lib. 4. serm. 4. c. 10. Actuarius lib. 1. c. 20. Ex recentiorib. Mercatus, Montanus, Sauonarola, & quotquot de morbis mulierû scripserû, in corruptos & indicibilis qualitatis humores, vel vapores ex utero ascēdentes, & ventriculû occupantes coniecerû, quasi p̄ varia humorû & vaporû ex vte

ro in ventriculum irrepentium conditione, varia & infueta edulia appetantur. Suspicio tamen huius appetitus causam minus philosophice soli ventriculo imputari. Etsi enim ventriculi officium sit cibū appetere, ciborum tamen electio, hunc scilicet cibum tanto ardore appetere & eligere, illum renuere, penes cerebrum esse videtur. Recte igitur Actius lib. 3. c. 20. ventriculi appetitum simplex expletionis desiderium appellat: eligere namq; & diiudicare cibum, hunc vel illum, licet perniciosum & infuetum appetere, posthabito & neglecto omni periculo, non ventriculi, sed cerebri vitio accidit. Videmus puerulos, qui mente & iudicio nondum valent, simili fere modo res inedules saluberrimis cibis præferre, & deuorare, quod certe non ventriculi, sed cerebri male diiudicantis vitio accidere certū est. Quapropter dubium non est quin inordinatus ille & præternaturalis prægnantium appetitus, si non ex cerebro solo, a prauis & corruptis vteri exhalationibus infestato, saltem

saltem simul & vna cum vētriculo affecto, oriatur, ac proinde non solum ventriculus, sed potissimū ipsum cerebrum accommodata remedia expostulet & requirat.

QVÆSTIO XIII.

An mel & saccharum gignendis vermibus sint idonea? C. N.

MEL & saccharū puerulis exhibitum plurimum ad vermium generationem conferre, non solum muliercularū turba, sed etiam Medicorum nonnulli persuasum sibi habent. Hoc ipsum dulcia cerasa attestari videntur, in quib. vermiculi magna copia generari solent. Quo forsā nonnulli commoti dulcedinem matrem putredinis appellarunt. Verum, si generationē vermium diligenter consideremus, apparebit, nihil magis melle & saccharo generationē vermium impedire. Constat apud omnes, vermes ex crassa, cruda & pituitosa materia putredini obnoxii generari. Mel vero & saccharum, oleum & vinum omnium aliarum rerū minime com-

putrescunt: quemadmodum Galen.
acerrimus naturæ indagator libr. 3. de
simpl. medic. facult. cap. 15. testatur
reliquit. Quinimo mel & Saccha-
rum putredini usque adeo resistunt;
ut quæcunque a putredine & corru-
ptione longo tempore tueri & con-
seruare volumus, saccharo & melle
condiamus. Leuinus Lemnius etiam
in libro, quæ de Occultis naturæ mi-
raculis edidit, non solum amara, sed
dulcia quoque vermes occidere prodi-
dit, adeoque vvas passulas ad necan-
dos vermes cōferre asserit. Huius rei
ratio ex variis Galeni textibus, potissi-
mum vero textu 11. com. 3. de vict. a-
cut. Item lib. 2. de simpl. med. facult.
capit. 14. dari potest: quod nimirum
mel & saccharū in temperatis corpo-
ribus optimum generant sanguinem,
in calidis vero corporibus in bilem a-
maram vertuntur. Iam vero ex lib. 12.
Tralliani cōstat, ex optimo sanguine
vermes generari nō posse. Bilis etiam
non solum ad generationē vermium
est ineptissima, sed etiam propter a-
maritudinē vermes interimit. Qua-
propter

propter Ægineta lib. 1. cap. 5. reiecta
 vana illa sollicitudine, mel tanquam
 primum alimentum puerulis exhi-
 bendum esse docet. Ad exemplum
 vero cerasorum quod attinet, dupli-
 citer respondetur: Primū maximam
 esse differentiam inter cerasa, mel &
 saccharū. Cerasa enim, vt & alia plura
 dulcia, dulcedinē suam in nimia hu-
 miditate fundatam habent: Sacchari
 vero & mellis dulcedo in maiori sic-
 citate posita est, ac proinde nimia po-
 tius humiditas, quā dulcedo, vermiū
 generationi occasionē præbet. Dein-
 de distinguendum inter perfectam &
 imperfectam dulcedinē. Cerasa, lac,
 & alia huius generis, quæ corruptioni
 vermiūq; generationi exposita sunt,
 imperfectam: mel vero & saccharum
 perfectissimam dulcedinē obtinent,
 vt docet Galen. libr. 4. de simpl. me-
 dic. facult. cap. 17. Denique in mel-
 le & saccharo levis quædam acrimo-
 nia intensiorque calor inest, cuius
 beneficio a putredine magis magis-
 que defenduntur. Hinc fit, vt cera-
 sa, lac, pisces multa; similia gignen-

dis vermibus materiam suppeditent
mel vero & saccharum ab omni cor-
ruptione & putredine præseruent.

QVÆSTIO XIII.

*An omnia amara sint calida, vt do-
cet Galenus? C. A.*

Galenus acerrimus rerum natu-
rali scrutator, libr. 4. simpl. med.
facul. cap. 7. 9. 19. & 22. Omnia ama-
ra calida esse pronuntiat. Cōtrarium
tamen in lactuca, cichorio, in ipso de-
nique opio, & similibus aliis apparet,
quæ licet amara sint gustantibus : o-
mnium tamen Medicorum iudicio,
frigida censentur. Hinc veteres lactu-
cam ob refrigerandi somnumq; indu-
cendi facultatem in fine cœnæ assu-
mere solebant, vnde carmen :

Clandere quæ cœnas lactuca solebat anorum.

Dic mihi cur nostras incoat illa dapes?

Sic Medicis nihil est vſitatius, quam
cichorium, ad contemperandum he-
patis feruorem, exhibere. Opium ve-
ro ram est frigidum, vt stuporē etiam
inferat, & Gal. libr. 8. de comp. med.
cap. 3. nimiam opij frigiditatem vel
croco vel castorio corrigat. Ab hac
apparen-

apparente contradictione vt libere-
 tur Galenus. Respondemus, ipsum in
 locis citatis de rebus proprie amaris
 locutum esse, quibus tres proprieta-
 tes perpetuo insunt. Prima proprie-
 tas est, vt sola amaritudo rebus insit,
 vel certe prædominetur, cuiusmodi
 est aloe, item fel; quæ duo a Gal. lib. 4.
 simpl. med. cap. 4. quasi pro exemplo
 rerum amararum ponuntur. Altera
 est, vt res proprie amara extreme sic-
 ca sit, & moleste exasperet, quod re-
 quirat Aetius lib. 1. cap. 1. Tertia est,
 vt ad nutriendum sit plane inepta, vt
 inquit Gal. 4. simpl. med. cap. 20. Si
 enim dulcia optime nutriunt, quod
 passim omnes fatentur Medici, seque-
 tur ex natura contrariorum, amara pla-
 ne nihil nutrire. Iam vero lactuca nul-
 lam dictarum proprietatum habet,
 simpliciter enim amara non est, sed
 subdulcis & pinguis, multo minus ex-
 treme sicca vel exasperans. Denique
 ad nutriendum non est inepta, sed a-
 tissima: Lactucam enim plurimum
 nutrire, Galenus & recentiorum non
 pauci memoriæ prodiderunt. In opio

autem deest, non solum prima rerum
amararum proprietas, sed etiam secunda
simpliciter siquidem amarum non est
sed si exquisite gustetur, acerbiter
particeps est, cuius ratione refrigerandi
facultatem acquirit. Quod autem
tem amaritudo manifestius percipitur
quam acerbitas, id fit, quoniam amaritudo,
que nobis est aduersissima acerbitate
reprimat & occultat, quod admodum
Gal. lib. 4. simpl. med. c. 8. inquit, duos
interdum saporibus vni reperi inesse,
adeoque vnum alterum obscurare, quasi
non sit, cum tamen reuera sit & simul
operetur. Idem fatetur Erasistratus in
Epistol. ad Monacium, Non omnia, inquit,
quae gustus non percipit, calida & frigida,
taliter reuera non esse: sapor enim
aliu[m] saporem obscurat, ut non
sentiatur, quamuis plurimu[m] adsit,
quemadmodum in opio amaritudo
tegit saporem partium refrigerantium.
Cichorium quod attinet, variae sunt
illius species, quae in domesticas & syl-
uestres diuiduntur. Domesticae minus
sunt amarae, plurimu[m]que humiditatis
habent, sicut ipsa Enodatio diuisa

QVÆST. MEDICARVM. 67

diuina: Syluestres vero amariores sunt & sicciore. Hinc fit, vt domesticum cichorium, licet amarum sit: propter nimiam tamē illam humiditatē vis & facultas calefaciēdi impediatur. Syluestris autem cichorij species, cum maiorem amaritudinē & siccitatem manifestiorem habeant, sine dubio aliquid caloris retinent. Quod autem & ipsæ hepar refrigerare creduntur. id ex accidenti fieri dixerim. Constat enim, qui calida hepatis intemperie laborāt, eis variis oppilationibus obnoxios esse, quibus per cichoracea, aperta & ablatis obstructionibus, factaque liberiore transpiratione, hepar ipsum ex accidenti liberius ventiletur & refrigeratur.

QVÆSTIO XV.

An excrementa infantium aluo reddita a bile flaua tingantur?

C. A.

SI Hippocratem summum Philosophum, & nobilissimum Medicum non pudit alui excrementa extra ædes iam effusa, postera etiam

die inspicere, & in vsum humani generis considerare, quemadmodum ex lib. 2. Epidem. sect. 3. apparet, neque nos pudere debet causam inquirere cur excrementa infantium flaua sint & lutea. Aegineta lib. 2. cap. 13. alia excrementa ab humoribus tingi & colorari fatetur, ut a bile flaua flavescant ab æruginosa virescant, a melancholico succo nigrescant, &c. Sic Actuarius lib. 1. c. 13. asserit, calorem excrementorum alui, humores intus latentes repræsentare. Si itaque excrementa ab humoribus tinguntur, sequetur infantes longe esse biliosiores adultioribus, siquidem excrementa illorum magis flavescent. Respondetur, Magis tincta esse infantium excrementa non quod plus bilis habeant, sed potius, quia excrementa eorum alioquin ob simplicem victum & albicantes pulcriculas facilius tinguntur, quam aliorum, qui variis cibis vescuntur: quæ enim per se alba sunt, illa magis & facilius tinguntur, quam quæ plurimum sunt colorum. At, inquis, Si nihilominus a bile flaua tinguntur excrementa in

QVÆST. MEDICARVM. 69

Infantium, qui fit, quod tenella co-
lum intestina a bile transeunte non
exulcerantur: Galenus enim lib. 5. de
usu partiũ cap. 4. inquit, bilem flauam
acrem esse, mordacem & exulceran-
tem. Respondetur, Licet excrementa
infantium a bile flaua tingantur, mi-
nime tamen illam acrem esse & mor-
dacem, quemadmodum in etate pro-
iectiore, sed mitem, & exulcerare ne-
cientem. Quemadmodũ enim pue-
ri ab Hippocrate longe calidiores vi-
sistatuntur, calore tamen nec acri
& mordace existente: sic bilis flaua in
enara quidem etate cernitur, sine
mordacitate tamen, nec exulcerans.

QVÆSTIO XVI.

*Antesticali ad formationem vocis requi-
rantur? E. A.*

Cum equus Castratus hinnitũ de-
perdat, capo canere desinat, vel
antum infirmiozem, & a priore dis-
repantem edat, masculi etiã puber-
atis tempore vocem sensibiliber im-
nutent, suspicari licet, testes ad orga-
na seu instrumenta vocis pertinere.

Gal. lib. 7. de usu part. cap. 4. & seq. asperam arteriam & guttur. Lib. 1. de motu muscul. ca. 3. linguam. lib. 8. de administ. Anatom. costas, musculos & nervos. Libr. 4. de locis affect. cap. 6. dentes, labrum, narium foramina & palatum. Lib. 6. de usu part. cap. 9. Et lib. 7. cap. 5. pulmonem. In Comment. vero 4. 6. Epidem. text. 27. nec non in libr. de sem. testes quoque ad conformationem vocis conferre docet. Huius autem rei causam (testes nimirum, licet procul a reliquis vocis instrumentis sint remoti, ad vocem tamen multum conferre.) potissimum in calore positam esse, statuere licet: est enim Hippocratis sententia lib. 6. Epidem. sect 4. text. 24. magnam vocem a magno calore fieri: ad vocem enim magna spiritus efflatio requiritur, ad quam efficiendam & continuandam, robore & calore opus est. Iam vero Galenus. libr. de sem. cap. 19. testes, alterum a corde, caloris & roboris fontem constituit. Quinimo Aristoteles lib. 5. de generat. animal. ex cisis testibus, non solum alterum caloris fon-

QVÆST. MEDICARVM. 71

is fontem perire, sed ipsius etiã cordis calorem imminui & debilitari docet. Consensum autem cordis & tertium per venas & arterias fieri docet Aetius lib. 1. ferm. 3. ca. 8. Distructo igitur vno caloris fonte, alterius etiam robur imminuatur, & per consequens, vox immutetur necesse est. Verum, huic rationi repugnare & sibi ipsi contrarius esse videtur Galen. cap. 7. Artis medicæ, vbi disertis verbis asserit, vocis magnitudinem a caliditate non fieri. Sed facilis est pro Galeno responsio, calorem scilicet non esse proximam magnæ vocis causam, sed potius antecedentem: dicto enim loco Galenus duas proximiores causas magnæ vocis ponit, amplitudinem scilicet asperæ arteriæ, & fortem effusionem, vtramque vero istarum causarum a magno calore existere, non solum in Arte medic. sed passim etiam, docet Galenus.

QVÆSTIO XVII.

An Hepar supra septum transversum positum sit, ut Aristoteles voluit. se videtur? C. N.

HEpar sub diaphragmate seu septo
 trāsuerso in dextro latere, a Deo,
 rerum omnium summo artifice col-
 locatum esse, ex Medicis nemo ha-
 ctenus dubitauit. Ex Philosophis ta-
 men summus Aristoteles lib. i. Histo.
 animal. cap. 17. inquit, ὑπὲρ δὲ τὸ διάζωμα
 ἐν μὲν τοῖς δεξιόις κείται τὸ ἥπαρ: hoc est, supra
 septum, in dextro quidem latere po-
 situm est hepar. Cum igitur hæc Ari-
 stotelis sententia omnibus Anatomi-
 cis, & oculari demonstrationi mani-
 feste aduersetur, nec tamen cogitare
 liceat, summum Philosophum & re-
 rum naturalium scrutatorē in re tam
 aperta hallucinatum esse, commoda
 verborum Aristotelis interpretatio
 laudem merebitur. Hæc ego laudem
 fidelissimo Aristotelis interpreti &
 defensori acerrimo, Dn. Zabarelle in
 Gymnasio Patauino Professori cele-
 berrimo, deberi existimo, quem ali-
 quando pro lectione dicere memini,
 Græcam vocem, ὑπὲρ, non semper si-
 gnificare *Super* vel *Supra*, sed *Vltra*. Di-
 xerit igitur Aristoteles, Hepar posi-
 tum esse *ultra* septū trāuersum. Cum
 enim

QVÆST. MEDICARVM. 73

enim vnus & idem difsecandi corpora processus nō obferuetur, fed quandoque initium a pedibus, interdum ab imo ventre, vel a pectore fiat, fine dubio Aristoteles initium ab ipso capite fecit deorfum procedēdo ad pectus, quod fepto tranfuerfo terminatur. In pectoris vero diffectione vel contemplatione dicere licuit, Hepar pofitum eſſe vltra feptum. Hæc interpretatio niſi admittatur, fine dubio grauiffime errauit Aristoteles.

QVÆSTIO XVIII.

Ancor in ſiniſtro Thoracis latere collocatum ſit, vt vulgo creditur?

C. N.

DE corde non fine cauſſa queritur, An in ſiniſtro Thoracis latere poſitum ſit, quod nonnullos, qui in Anatomicis etiam exercitati volunt haberi, ſentire video. Communis quidem vulgi opinio, & pulſatio ſub ſiniſtra mamilla apparens, cor in ſiniſtro latere collocare videntur. Cum vero contrarium ocularis inſpectio teſtetur, in qua merito acquieſcendum eſt.

set: sensibilibus enim rerū alius iudex
esse nequit, quam est sensus, ut inquit
Gal. lib. 2. de temper. cap. 2. Attamen
cum præclara sit Ciceronis sententia.
Orat. 3. Philip. magnum numen esse,
magnamque vim habere, si plures v-
num & idem sentiunt, ideo liceat mi-
hi præter ocularem inspectionē, quæ
fidem nō fallit, veterum & recentio-
rum clarissimorum Anatomicorum
vnanimē consensum de corde in me-
dia thoracis parte collocato in mediū
adducere. Gal. libr. 2. de Placit. Hip-
poc. & Plat. c. 4. Cor collocatum est
in medio pectore. Gal. libr. 7. de ad-
ministr. Anatom. c. 7. Cor intra vtra-
que pectoris latera medium occupat:
Ex motu tamen apparet quasi in fini-
stra potius parte collocatū sit, sed hoc
fit propter spiritus conceptaculū. Ba-
sis autem cordis inter leuā dextramq;
regionem exacte media est, sicut mu-
cro sinistrum latus respicit. Galenus
ibidem ca. 3. Pericardium cordis ba-
sin coronæ modo ambit, & vertex
turbinis modo iuxta cordis verticem
situs, infernæ regioni ossis pectoris
cohæ-

cohærescit. Gal. cōment. 2. in 6. Epid.
 text. 44. Cor in medio pectore posi-
 tum esse, & non in sinistro latere, sæ-
 pe vidistis. Gal. 6. de vsu part. cap. 2.
 Natura collocavit cor in medio pe-
 ctoris spatio, loco, scilicet, ad firmitu-
 dinem aptissimo, & ad æqualem re-
 frigerationem commodissime. Gal.
 ibidem cap. 7. Non fuit a natura alie-
 num, vt cor maximū esset, & medium
 in pectore locum obtineret. Aretæus
 lib. 2. In medio pulmone cor residet.
 Oribasius lib. 24. cap. 15. Cor in me-
 dia pectoris capacitate collocatū est,
 pulmones illud ambiunt. Ruffus lib.
 1. cap. 11. Στέγνον (os pectoris) sub quo
 cor collocatur. Fernelius lib. 1. Phy-
 siolog. capit. 8. Sub pectoris osse cor
 residet. Fuchsius lib. 1. sect. 5. Cor in
 homine sua basi, quæ nobilissima i-
 psius pars est, dextræ sinistræque se-
 dis medium exacte obtinet. Fallo-
 pius in historia cordis: Cor colloca-
 tur in medio pectoris centro. Mon-
 taltus libro primo, de homine sano,
 cap. 7. Dextra manus validior & agi-
 lior est ad operandum, non autem (vt

male nonnulli afferunt) propter cordis situm: cor enim omnino in medio pectore est, vt ipsa docet Anatome, quamuis propter pulsum vehementiorem, caloris & spirituum vitalium ratione in læua parte magis sentiatur. Sauonarola tractat. 6. capit. 11. Sicut Rex in regno, sic cor in medio pectore residet. Dryander in chirurg. Cor in medio pectore collocatur, extremitas vero cordis parum in sinistrum latus inclinat. Varolius libr. 2. c. 9. In medio pectore cor ipsum est. Vesalius libr. 6. cap. 9. Cor in quadrupedibus non solum secundum basin, sed etiam secundum mucronem in medio pectore situm est: in hominibus vero in medio quidem positum est, mucro tamen in sinistrum latus vergit. Laurentius text. 27. Cor in media pectoris sede locat, sicut Rex in regia. Idem text. 489. Mucro pericardij cartilaginibus sterni inseritur: Cū igitur sternum in medio sit, & pericardium cor inuoluat, utique & ipsum cor in medio erit. Idem text. 495. Cor situm est in media pectoris parte: quantum enim

nim basis distat a iugulo, tantum et-
 iam a diaphragmate, quantumq; re-
 mouetur ab osse pectoris, tantum et-
 iam a vertebrarum corporibus. De-
 niq; a dextris & sinistris costis æqua-
 liter abscedit. Paræus lib. 3. Anatom.
 capit. II. Cor in medio pectore situm
 est, putant tamen nonnulli illud ma-
 gis deflectere in sinistrum latus, quia
 illic eius agitatio percipitur, quamuis
 hoc fiat propter sinistrum cordis si-
 num, in quo sunt spiritus vitales, item
 propter arterias pulsatiles, quæ ibi-
 dem oriuntur. Ceterum præter hæc
 luculentissima clarissimorum Anato-
 micorum testimonia non desunt ra-
 tiones, quibus omnia ista confirmari
 possunt, omissis tamen omnibus aliis,
 vnica nobis sufficiat. Pulmones cor-
 dis gratia factos esse, & illud circum
 circa ambire, nemo vnquam negauit,
 vt nimirum calorē ipsius attracto æ-
 re frigido contemperent & fuligines
 expellant. Iam vero si cor in sinistrum
 latus coniectum esset, sequeretur vel
 maiorem pulmonum partē dextrum
 cordis latus occupare, vel si pulmo-

nes æqualiter cor ambiūt, vt certe faciunt, nō posse partes pulmonis finistrum latus occupantes libere & æqualiter moueri & extendi. Proinde siue hoc, siue illud statuatur, necessario sequitur, sinistram cordis partem, quæ tamen omnium Philosophorum & Medicorum sententia, dextra parte lōge est calidior, minus cōuenienter refrigerari & temperari posse, id quod inter alios Gal. loco cit. 6. de vsu partium c. 7. obseruauit. Errauit igitur natura, quod parti minus calidæ plura dedit refrigerandi instrumenta, quam parti calidissimæ: Sin vtriq; parti æquales folles (vt sic loquar) impertiuit, male fecit, quod inæquale ad extensionē & attractionem aeris frigidi spatium concessit. Verum in hoc negotio tria paulo accuratius consideranda supersunt Primum est, quod vocabula ista (extremitas cordis in finistrum latus vergit, tendit, inclinatur, exporrigitur, deflectit, respicit, &c.) minime hoc volūt, quasi in finistrum latus omnino perueniat: nam si eo vsque perueniret, nimis magna, inusi-

tata

tata & monstrosa cordis substantia esset. Hinc patet, Medicos quosdam durioribus, alios conuenientioribus vocabulis vsos esse. Durior certe & impropria locutio est, cordis extremitas in sinistrum latus exporrigitur; mitior & conuenientior est, extremitas cordis sinistrum latus respicit. Sed neq; dura ista locutio quidquam huic sententiæ aduersatur: quemadmodum enim non sequitur, Petrus consistit in monte & manum exporrigit in vallem: Ergo manus Petri est in valle. Sic minime sequitur, cor situm est in medio pectore, extremitas vero cordis in sinistrum latus exporrigitur: Ergo cor in sinistro latere consistit.

Alterum, licet cor sua extremitate sinistrum latus respiciat, maior tamen respectus haberi debet ad cordis basin, quæ, vt recte monet Fuchsius, nobilissima ipsius pars est, quâ ad mucronem, quem Gal. 6. de vsu part. c. 7. abiectissimum & ignobilissimū vocat. Hinc etiā Laurentius loco citato inquit, melius basi tanq̃ nobiliori, quam

mucroni a natura prospectum esse. Tertium, quod pulsatio, quæ sub sinistra mamilla percipitur, minime est ab ipso corde immediate, (hac enim in parte plurimos decipi certum est) sed potius ab arteriis e sinistro cordis sinu emergentibus, & hinc inde in corporis habitum, partesque cutaneas dispersis. Cum enim cor in medio sit, & capsula ipsius, quam Pericardium vocant, beneficio mediastini, satis a cordis substantia diuellatur, vix fieri potest, ut anteriorem capsule partem, sua pulsatione (de naturali & sedata loquor) attingat: Ergo multo minus interna pectoris latera contingit, nisi extra propriam capsulam, quæ extremitate sua medio pectoris ossi annexa est, efferatur, & pulmones, quos cordi circum circa obductos diximus, valide & moleste comprimant.

QVÆSTIO XIX.

An purulenta materia in Empyemate per sinistrum cordis sinum ad vasa urinaria deferatur? C. N.

INter alios Thoracis morbos, Empyema siue suppurationem in Thorace

ace collectā felici cum successu in-
 erdum pervias vrinæ euacuari expe-
 rimur. De via autem per quam sup-
 puratio ista ad vesicam & vasa vrina-
 ria deferitur, magna est Medicorum
 discrepantia: alii enim materiam istā
 putridam per venam cauam, alii per
 venā αἵματι transsumi docent, alii per
 sinistrum cordis sinum deferri arbi-
 trantur. Etsi autem omnes istæ sen-
 tentiæ intricatæ sint, magnisq; diffi-
 cultatib⁹ implicitæ: omnium tamen
 absurdissima eorum sententia esse vi-
 detur, qui tam impuram & foetā col-
 luuiem per sinistrum cordis sinū de-
 riuari arbitrantur. Cum enim, teste
 Auicenna, & quotidiana compro-
 bante experientia, cor ab omni fœ-
 tore grauissime afficiatur, nulla rati-
 one sine grauissimis animi defectio-
 nibus, eiusmodi impuræ materiæ trā-
 situs per sinistrum cordis sinum fieri
 posset. Hinc clarissimus Mercurialis
 quæstionem mouet, cur nimium
 homo non perpetuo febricitet, cum
 tamē perpetua sit in intestinis putre-
 do: ad quam idem doctissime respon-

det intestina nō solū procul esse a corde remota, sed flexuosa etiam & tortuosa facta, ne si recta & plana essent, tetri & putridi vapores sursum ad principalia viscera liberrimo impetu raperentur, eaq; feriendo, varias ægritudines excitarent. Summus igitur rerum omnium fabricator Deus optimus, Cor nobilissimum totius corporis nostri membrum non solum in medio tanquam regem collocavit, sed etiam ab inferiore ventre ubi ciborum fit concoctio variaque excrementa & impuri vapores efferuntur, ita disiunxit ut subiecto diaphragmate quasi muro interiecto ab omni foetore & impuritate liberū & imune esset. Sed critice inquit, fit eiusmodi impuræ materiæ transitus. Ego, siue critice siue symptomatice eiusmodi transitus fiat, dico, purulentam materiā, foetore, & impuritatem nō deponere, ac proinde si non præsentissimum vitæ periculū, febres tamē aliosq; morbos ex tali transitu causari. Exemplū nobis sit impurus ille sanguis mēstruus, qui statis & periodicis tēporibus per vterū excerni-

excernitur, quem nemo ex saniorib.
 medicis per easdem venas deferri fa-
 tetur, per quas alimentum foetui in v-
 tero existenti communicatur, sed per
 diuersas: secus enim si fieret, venæ ab
 impuro menstruo inquinarentur, &
 alimentum vitiosum & exitiale red-
 deretur. Quapropter, quæadmodum
 impurus sanguis menstruus siue criti-
 ce, siue symptomatice excernat, ma-
 litiam nūquam deponit, nec sine fœ-
 tus periculo per easdem venas defer-
 tur, per quas imprægnationis tempo-
 re alimentū suppeditari foetui debe-
 bat: Sic neq; purulenta materia per
 sinistrum cordis sinum absq; grauissi-
 mis symptomatibus deriuari poterit.
 Quinimo illi ipsi, q̄ pus per sinistrum
 cordis sinum deferri arbitratur, pro-
 priam assertionem manifeste impu-
 gnant, quādo pro defensione Galeni,
 qui sanguinem melancholicū per ve-
 nas rami Splenetici in lienem deferri
 docet, minime affirmare verentur,
 sanguinē melancholicum per venas
 deferri non posse, per quas alioqui
 purus & defœcatus sanguis fertur.

Quapropter si inquinamēta in veni-
 vteri ab impuri mēstrui transitu reli-
 cta, subsecuturo fœtui piculosa sunt
 nec sanguis fœculentus per eas vena
 deferri potest, per quas purus defer-
 tur, vt ipsi fatentur, multo minus pu-
 rulenta materia per sinistrum cordi-
 finum, qui nihil impuri, nihil fœtid
 ferre potest, sed purissima omnia ma-
 ximeq; elaborata requirit, vbi puris-
 simi spiritus vitales elaborātur, trans-
 ire poterit.

QVÆSTIO XX.

*Antempus vernale sit saluberri-
 mum? C. N.*

QVamuis Hippocrates vernalis tē-
 poris salubritatem nobis passim
 cōmendat; experimur tamen eo ipso
 anni tēpore varios morbos in homi-
 nes cuiuscunq; ætatis & sexus popula-
 riter grassari, vt nō immerito Hippo-
 cratis sentētia in dubium vocari pos-
 sit. At vero qui Hippocratē tuentur
 respondere solent, Hippocrati nun-
 quam in mentē venisse, quasi vernale
 tempus nullos omnino morbos, sed
 quod periculosos & lethales nō infe-
 rat.

rat. Verum si eiusdem Hipp. aphorif.
 20. sect. 3. consideremus æque graues
 & periculosi morbi vernali tempore
 accidunt, ac aliis anni tēporibus. Ve-
 re, inquit, fiunt infaniæ, melancholiæ,
 epilepsiæ, sanguinis profusiones, an-
 ginæ, grauedines, raucitates, tussis, le-
 præ, impetigines, vitiligines, pustulæ,
 tubercula, & arthritides. Huic mor-
 borū catalogo libr. 1. de nat. hum. dy-
 senteriam quoq; annumerat. Etsi autē
 huic quoq; nodo solutio nō inepta sit
 inuenta, quasi nimirum causæ mor-
 borum vernali tempore contingen-
 tium, non ex veris, sed prægressæ hye-
 mis natura existant, & subsequēte ve-
 re in actum erumpant: attamē, si rem
 paulo attētius examinauerimus, luce
 meridiana clarius euadet, graues &
 periculosos morbos, etiam ex natura
 ipsius veris, plerunque generari. Ante
 omnia vero scire conuenit, annum in
 quatuor æqualia tempora, Æstatem
 æquil. Autumnū, Hyemem & Ver diui-
 sum esse, ita, vt unicuiq; tempori tres
 menses lunares præsent: Cumq; mēsis
 Maius æstatis sit initiū, facta compu-

tatione, Ver sub Februarium, Martiū
& Aprilem incidit. Iam vero si horū
trium mensium propriam naturā cō-
sideremus, facile apparebit, Ver etiā
ex se suaq; natura varios & periculosos
morbos generare. Primum ex ipso
cōstat Hippocrate lib. 1. de nat. hum.
text. 33. Ver calidū esse & humidum.
Quam vero huiusmodi aeris tēperies
perniciosa, & ad omnis generis putri-
dos morbos gignendos idonea sit,
nulla eget probatione. Quin imo in
libris Aphorismorū & Epidemiorum
austrinā anni cōstitutonē, hoc est, ca-
lidā & humidā, plurimis & periculo-
sis morbis occasionē p̄bere legimus.
Deinde aphor. 4. sect. 3. inquit: Quā-
do eadē die alias calor, alias frigus fu-
erit, autumnales morbos expectare
oportet. Cum vero omnibus notum
sit, Mense Martio & Aprili modo ca-
lorem, modo frigus, in vnam can-
demque diem incidere, consequens
est, ver salubre minime esse. Addo
quod Aprilis ab aperiendo dictus, eo
anni tēpore, reclusis nimirū & apertis
terræ meatibus, putridis & malignis
exhala-

exhalationibus liberum exitū faciat,
 unde corpora nostra grauissime affici
 necesse est. Quapropter, vt Hippo-
 crates ab huiusmodi contradictioni-
 bus liberetur, sic statuendum esse ar-
 bitror: Hippocratē scilicet non Ger-
 maniae, sed Græciæ tempestates de-
 scripsisse. Cum vero in Græcia longe
 mitior sit hyems, quæ vix mensem v-
 num atq; alterum, si ad nostros men-
 ses respiciamus, perduret, fit vt illæ ca-
 loris & frigoris vicissitudines, nec nō
 reclusio meatuum terræ, minime in
 vernale tempus, sed in hyemē potius,
 si modo æquali dierum numero anni
 tempora vtrobiq; metimur, necessa-
 rio incidant, ac proinde morbi, quib.
 Martio & Aprili mensibus in nostris
 regionibus subiecti sumus, apud Græ-
 cos in fine hyemis contingunt. At ve-
 ro, inquis, cum vel ipsius Hippocratis
 iudicio libr. i. de nat. hum. ipsum Ver-
 nū genere calidum sit & humidum,
 cuiusmodi vero temperies morbo-
 rum feracissima statuatur, nondum
 video, quomodo nodus ille solutus
 sit. Ad hoc argumentum non solum

Galenus in commento, sed etiam lib. 1. de temper. c. 4. respondet, tempora anni non ex contraria oppositione, sed vnumquodq; ex propria sua natura diiudicandū esse. Proinde si maxime aliquādo Ver humidū & calidum contingat, ex propria tamen natura temperatum esse solet, vt nec humiditas, nec caliditas valde excedat. Sed restat adhuc alius scrupulus. Cum enim Hippocrates Aphorif. 9. sect. 3. Ver omnibus morbis minime exitiosum esse dicat, contra vero lib. 3. Epid. sect. 3. doceat, Ver omnibus ægris fuisse difficilimum, & plurimos abstulisse, constabit, utiq; Veris insalubritas. Ad hanc obiectionem respondeo, Hippocratem in Epidem. tantum loqui de omnib. Phthificis, quorū multos Ver abstulerit. Deinde notādum Hippocratem eo in loco, nō in genere de natura Veris, sed in specie de illius anni peculiari constitutione agere. Quapropter, si Hippocratem de suæ regionis tempestate locutum intelligimus, nullius erroris insimulari potest. Si vero verba ipsius ad Germaniam no

nia nostræ tempestatem referamus,
arbitror nihil absurdius dici posse,

QVÆSTIO XXI.

*An corpora pasta ciboque refecta grauiora
sint ieiunantibus & inani-
tis? C. N.*

QVamuis delirantis esse videatur,
corpora pasta leuiora, non pasta
autem grauiora pronunciare, siqui-
dem cibus assumptus pondus aliquod
corpori adicere videtur: attamen qui
rerum naturalium causas & euentus
obseruat & diligentius scrutatur, rei-
ipsa experitur, cibum assumptum nihil
ponderis, sed multum leuitatis adfer-
re. Viator enim ieiuno & vacuo sto-
macho molestius & difficilius ponde-
rosus sustinet corpus, cibo autem re-
fectus, leuior apparet, & minori mo-
lestia corpus circumfert. Hoc ipsum
bestiæ agnoscere videtur: equus enim
sessorem ieiunū difficilius, pastum ve-
ro alacrius ferre solet. Quinimo eui-
dentissimum probationis exemplum
habemus in emaciatis, a cibo abhor-
rentibus & diuturno morbo cōfectis

hominibus, qui triplo sunt pondetio-
siores, quam prius erant, quando ala-
criter cibum assumebant. Inusitatum
illud pondus animaduertens ignara
alioquin plebecula, ægrum in summo
vitæ discrimine versari, intelligit.
Huius rei causam in vitales & ani-
males spiritus referendam esse existi-
mo: nihil enim in vniuerso corpore
leuitate spiritibus assimilari potest,
quippe qui sua natura non deorsum,
sed sursum feruntur, & corpus ex sua
natura quasi in sublimē sustentant. E-
contrario autem corpora, quorum
spiritus, vel inediis vel morborum in-
iuriis imminuuntur & affliguntur, lon-
ge grauiora, plane autē defuncta, pp
spirituū omnimodam dissipationem,
grauissimam fieri constat. Cum igitur
cibus intra corpus assumptus non so-
lum spiritus recreet, sed regeneret et-
iā & adaugeat, merito corpora pasta
leuiora, ieiunantia, & inanita grauiora,
mortua vero omniū grauissima sen-
tiuntur. Sed cōtendis corpora defun-
ctorū esse leuissima, bene valētia vero
grauiora, illa siquidē aquæ innatare,
hæc

QVÆST. MEDICARVM. 91

hæc submergi cernūtur. Ad hunc no-
dum solutu satis difficilē, respōdetur,
corpora viuētia nō simpliciter esse le-
uia vel aerea, vt aquæ innatare ex sua
natura possint, sed respectu ieiunanti-
um, exinanitorū & defunctorum, in
quib. propter spirituū passionem ma-
ior apparet grauitas & pondus. Quod
vero submersorum corpora aquæ in-
natant, id fit nō subito, nec per se, sed
post aliquot dies & ex accidenti. Pri-
mū enim oppressis spiritibus innatis,
corpus labascit, plane aut deficientib.
deorsum ruit & sui pondere mergit, i-
biq; ad tēpus aliquod delitescit, do-
nec in locū caloris & spiritus vitalis,
aut redinalis quidā calor emergat, qui
humiditates in vapores & halitus re-
soluendo, corpus grauatum iterum
leuitate donat, erigit & enatare facit.
Immota igitur veritas est, corpora
pasta ciboq; resecta ieiunis & inanitis
leuiora esse.

QVÆSTIO XXII.

*An animi mores per externam discipli-
nam corrigi possint?*

C. N

Non solum sacrarum literarum
sed etiā politici magistratus sta-
tutis ac legibus mores hominū illau-
dati seuera disciplina & pœnis consti-
tutis castigari & corrigi iubentur.
Verum si Galeni mentē & commu-
nem experiētiā consideramus, dis-
ciplinam licet maxima seueram ac
corrigendos mores parum prodesse
experimur: Mores enim, Galeno at-
testante, corporis temperamentū se-
quuntur, vt impossibile sit, sine im-
mutatione temperamenti, mores so-
la disciplina corrigere. Scorpiones
inquit, Galenus, & viperas sine disci-
mine necamus, quia ex sua natura
perniciosa sunt animalia, nec p̄ disci-
plinam emendari possunt. Macrobi-
us etiam autor est, naturam nulla arte
emendari posse: vnde Horatius,

*Naturā furca expellas licet, usq; recurret
Et mala perrūpet furtim vestigia victrix.*

Feroces Choleri-
corum animos nul-
la disciplina miti-
gat, nec timiditatem
Melancholicorum expellit. Consi-
deremus vnus præceptoris discipu-
los, pari institutione educatos, hunc
tamen

tamen mitem, veracem vel timidum,
illum immitem, mendacem vel au-
dacem, vnum stupidum, alterum so-
lertem & ingeniosum a natura & tē-
peramenti sui ratione esse deprehen-
des, vt omnis disciplina superuacua &
inutilis esse videatur. Distinguēdum
tamē inter mores, qui a tēperamen-
to simpliciter, & eos qui a consuetu-
dine dependent, (non enim omnes
ad solū temperamentum referri pos-
sunt.) Mores, qui a solo dependent
temperamento, per disciplinam nul-
lo modo mutantur, quod observatio
quotidiana testatur. Qui vero a mala
consuetudine oriuntur, iis si tempe-
stive occurratur, antequam in habi-
tum degenerent, corrigi & emendari
possunt.

QVÆSTIO XXIII.

*An venenum artificiose preparari possit,
quod ore assumptum interdum quiescat, se-
cundum Lunæ vero mutationem in
corpus scire possit?*

C. N.

NON sine causa homo homini
Deus, & homo homini lupus, in

cōmuni prouerbio dici solet. Quem
 admodū enim Deus iuuat, lupus ve
 ro perdit, sic homo vtrumq; , iuuat
 scil. vel Deo sic permittente, perder
 potest. Inter alias autem infinitas
 quas diabolus excogitauit, nocend
 artes, non est postrema venefica, cu
 ius vires humano ingenio vsque adeo
 occultari possunt, vt, quicunque art
 veneficæ student, lupis, quos rapa
 cissimi dentes & aures produnt, lon
 ge sunt deteriores. Cum enim tel
 prauis minus noceant, veneficia ve
 ro mirifice occultentur, fit, vt non so
 lum improuidi & infimæ sortis homi
 nes, sed cautissimi quique Reges at
 que principes diabolicæ huius arti
 ministerio frequenter e medio tol
 lantur. Hinc Galenus non immerito
 damnauit Mendesium, Orpheum
 Heliodorum Atheniensem, Aratum
 & alios, quod artem componendi ve
 nena scriptis tradiderint. Sustulit hæc
 ipsa ars venefica, (vt hoc illorū caus
 interponam, quia suspectis & incog
 nitis ministris minus sibi cauent,) in
 ter alios innumeros Carolum Cal
 uum

um, Henricum Septimum, Arnol-
 lum Bauirum, Ottonem Tertium,
 Rom. Imperatores, Franciscum item
 Delphinū, Catharinam Angliæ Re-
 ginam, Guntherum comitē Schwar-
 zenburgicum, aliosque complures
 præstantissimos Principes. Quemad-
 modum autem venena variis modis
 præparari & occultari possunt, vt vel
 cito, vel tarde vires suas expediāt, ho-
 minesque vel sine doloribus, vel cum
 maximis cruciatibus e medio tollant:
 hic quæritur: An venenum arte qua-
 dam hunc in modum concinnari ac
 præparari possit, quod non interimat,
 sed per certa reimporis Lunæque in-
 terualla in corpus sæuiat, pectoris an-
 gustiam, anxietates, articulorum do-
 res faciat, viresque suas nō enecan-
 do, sed affligendo per aliquot anno-
 rum spatia expediat. Noui equidem
 nonnullos qui pocula amatoria præ-
 parari posse contendunt, vt adamata
 femina, cui poculum semel exhibi-
 tum est, non indifferenter omnes, sed
 certas & destinatas personas, non o-
 mni tēpore, sed certis & determina-

tis diebus, furioso quodā amore prosequi, & voluntati earum obtemperare cogatur. Cum vero hoc ipsum corpus longe difficilius sit, quam veneri concinnare, quæ certis intervallis Lunæque conuersionibus in corpori humanum carnificinam exercean affirmatiue hac in parte concludendum videtur. Atqui vtrumque hoc corpus non solum observatione incertum, sed ab omni etiā ratione est alienissimum: venenum siquidem semel exhibitum, si maxime vires suas propterea frenum iniectum ad aliquod tempus occultare potest, quandoque tamen me beneficio caloris nostri, qui nunquam otiaitur, semel ad agendum incitatur, quiescere nequit, donec videri deuietum sit, vel indefinenter & omnino defæuerit. Addo venena non per manifestas, sed arcanas & ineplicabiles qualitates operari, Luna vero manifestis qualitatibus in corpora inferiora dominari, ut venena secundū Lunæ cursum nec promoueri, nec retardari possint. Si sanguine menstruum hic aliquis obiciat, quod

ad L

ad Lunæ motum commouetur, re-
 pondeo, sanguinem mēstruum non
 esse venenum, sed copiosioris sangui-
 nis corruptum¹, & vitiatum excre-
 nentum, ac proinde menstruum ali-
 que humores propter familiarita-
 tem, quā habent cum Luna, motum
 illius non sine causā imitantur. Acce-
 lit quod nec venena, nec venenati
 norbi legibus aut methodo tenen-
 ur. Hinc Galenus cum tractatum de
 peste promitteret, natura vero pesti-
 fera & venenosa examinata animad-
 erteret rerum venenatarum natu-
 ram nulla methodo, cuius Galenus
 semper fuit studiosissimus, compre-
 endi posse, tractatū pollicitum im-
 perfectum reliquit, quanquam Rha-
 s existimet, librum quendam a Ga-
 leno de venenis editum esse, sed tem-
 porum iniuriis interiisse. Hinc patet
 venenum nulla arte nullisque legibus
 reparari posse, vt per incrementum
 vel decrementum Lunæ ad nouum
 aroxysmum inferendum concite-
 ar. Huc refero, quod venena sunt
 eleteria; delent enim seu enecant

quocunque modo misceantur, ne
natura eorum permittit, ut dolore
saltem periodicos sine vitæ discrimi-
ne inferant, præsertim cum tanta illi-
us copia sit exhibita, quæ multis anni
iteratos paroxysmos exsuscitando suf-
ficiat. Huius sententiæ fuit Aponensi
lib. I. de venenis, Venenorum eam esse
naturam inquiens, ut in minima etiam
portione homines interimant. Denique
operationes, quæ tempore determi-
nato perficiuntur, necessario proce-
dunt a facultate diiudicandi tempora
agere enim & perficere aliquid potius
in hoc, quàm in alio tempore est opus
facultatis deliberantis & discurren-
tis. Atqui certissimum est in venenis
huiusmodi facultatem non esse. Quia
propter venena certo & determinato
tempore nullo modo operari, mul-
toque minus per intervalla Lunæ, non
uos dolorum paroxysmos excitare pos-
sunt. Si minorem aliquis impugnet
per comparisonem febrium perio-
dicarum, quæ periodum suam tam
accurate observant, ut non solum cer-
tis diebus, sed certis etiam horarum
momen-

momentis recurrant, licet facultate
diiudicandi tempora non sint prædi-
tæ. Sic dolores podagrici sua plerun-
que obseruant periodica tempora, li-
cet nulla subsit prudentia vel facultas
tempora diiudicandi. Quanquã vero
in vniuersa Medicina, meo quidem
iudicio, vix aliquid maiori difficulta-
te inuolutum sit, quã vera periodica-
rum febrium causa: ad dissoluen-
dum tamen hunc nodum, dico, nul-
lam esse febrium recurrentium cum
veneno semel exhibito comparatio-
nem: febres enim recurrentes depen-
dent ab humoribus putrescentibus,
nec vnquã caloris febrilis notæ deli-
cescunt, quam diu putredo perseue-
rat. Quod vero singulis vel alternis
ternisue diebus noui febrium paro-
xysmi recurrunt, id fit propter nouas
humorum corruptiones. Cum enim
febres intermittentes ad veram infe-
bricitationem perueniant, hoc est,
cũ in diebus intermissionis nulla am-
plius subsit putredo, sed in die paro-
xysmi noua fiat humorũ corruptio,
merito in die intermissionis nulla fe-

bris signa percipiuntur, quæ alioquin
perseuerate putredine, occultari non
possent. Venenum autem semel ex
hibitum, & visceribus inhærens mo
do quiescere, & absq; vlllo malignita
tis suæ signo occultari, modo recurre
re & sæuire posse, ab omni ratione est
alienissimum. Quantum ad dolores
podagricos attinet, qui se plerunque
ad Lunæ vicissitudines accommo
dant, illi propter affinitatem materia
humoralis cum ipsa Luna non sine
ratione eueniunt. At vero inter Ve
nenum assumptum & Lunam nulla
familiaritas excogitari potest. Inde
corum igitur, & Philosopho indi
gnum esse arbitror, in morborū inue
stigatione ad causas occultas, quod
vulgus hominum facere consuevit, &
veneni suspicionem confugere, cuius
tamen ne minima quidem probabi
litas species in medium afferri po
test, cum e contra manifesta, certa &
infallibilia naturalium causarum in
dicia sese prodant, quando non osci
tanter, sed accurate morborum caus
æ inuestigantur.

Q V Æ S T.

QVÆSTIO XXIIII.

*An podagra medicamentis externis sine
periculo tractari possit.*

C. N.

FAciant importunæ agrotantium
preces, vt medici omnibus quasi
norbis ad externa remedia, nisi infan-
niæ & ignorantia notam ferre ma-
int, transire cogantur: in podagricis
notissimum doloribus eo res redijt, vt
nihil præclari secum agi, ægri existi-
nent, nisi multis modis extrinsecus
tractentur, illinantur, emplastrentur,
oucantur. Quam periculosa vero sit
huiusmodi curatio, ij norunt optime,
qui rerum naturam examinant, & e-
uentus diligenter obseruant: cum e-
nim omnis podagra ex repletione fi-
t, eaque vel calida vel frigida, inani-
one opus esse constat, quam per ex-
terna remedia cuti imposita, nulla ra-
one consequi possumus. At, inquis,
interdum symptomati succurrere li-
et neglecto quasi morbo, vel ipsius
aussa, vt inquit Gal. 12. meth: cap. 1.
Quamuis igitur repletio per externa

remedia tolli non possit, dolor tamen
demulceri & leniri potest. At vero quo-
ridiana praxis testatur, dolorē quoque
per externa remedia, vel omnino non
posse leniri, vel periculosam esse leni-
tionem: si. n. maxime in parte affecta
leniatur, centies videre licet maiores
succrescere dolores in ventre, circa
scapulas, præcordia, aliasque partes, ve-
etiam nouum humorū affluxum con-
citari, ut locū hic habeat, quod Celsus
inquit lib. 2. cap. 6. Medicamēta mor-
bum interdum deteriore reddere: si
enim ipsam rei naturā consideremus
quid aliud est in calida podagra, appli-
care remedia frigida, quam poros cu-
tis occludere, materiam sæuientem
intus veluti in carcere detinere? Hinc
quāuis rubedo partis affectæ tollatur
& momentaneum leuamē sentiat
humiditas tamē illapsa in tophū con-
crescit, omnisque dolor paulo post exa-
speratur. si, quod plerumque accidit
podagra frigida sit, & remedia calida
eaque vel moderate vel summe calida
applicentur, quis non intelligit ex usu
moderate calidorū materiā humora-
lē in flatus resolui, quod furiose hinc inde

discurrendo & partes neruofas distendendo, pro vnius partis dolore, varios & multiplices excitent: Hinc ægros sepe cōqueri audimus, podagrā ab articulis intra corpus se recepisse. Quæ vero summe calida sunt, & rubificantia dicuntur præclare nōnullos iuuisse visa sunt, vel quia dolor per rubificantia excitatus, alium dolorem compescit, vt inquit Hipp. aph. 46. sect. 2. vel quia e parte profunda ad exteriorem cutem doloris causa euocatur, quod, nisi nouas humores affluxioēs alliceret, nullam reprehensionem mereretur. Hinc Aetius lib. 3. Serm. 4. cap. 9. nouū humorū affluxū ex calidorū emplastrorū vsu superuenire p̄dixit. Melior igitur illorū cōditio, qui nulla remedia externa vsurpāt, sed idoneis internis remediis frigidorū humorū abundantia auferre, calidorū autē & ferocientium impetum refrenare vel per sudorem elicere permittunt.

QVÆSTIO XXV.

An allium flatus gignat. C. N.

Hippoc. com: 4. de vict. ac tex. 90.
nec nō 6. epid. sect. 8. tex. 33. Pli-

nus: item lib. 20. cap. 6. & Ruellii lib. 2. de natura stirp. cap. 85. alliū flatus generare docent. Dioscorides vero, Galenus & Aetius allium contra flatum præstantissimum esse remedium, literis prodiderunt. Hippocrati Plinii & Ruellij sententiam confirmat cœpe, quas Aegineta lib. 1. c. 76 & Orib. libr. 1. synop. capit. 18. sub vno eodemque capitulo ad generationem flatuum & vomitiones conferre docent. Huc facit quod communiter experimur post comestione carparum & aliorum frequentissimos, excitatis flatibus, ructus fieri.

Verum cum clarissima sit Galen doctrina lib. 3. de sympt. causis ca. 2. flatus fieri a succis pituitosis, vel cibi deficientem calorem habentibus, alium autem & cæpæ, nec deficientem calorem habeant, sed manifeste excedentem, nec pituitosum humorem gignant, sed eam qui tota natura pituitoso humori repugnet, sequetur absurdam esse Hippocratis, Plinii & Ruellii sententiam. Galenus ut Hippocratis auctoritatem in hac contro-
ue rsi

uerfiatueretur, in com. de vict. acut.
 nquit librum istū non esse genuinum
 Hippoc. Idem de textu qui habetur.
 5. Epid. responderi potest: cum enim
 utrobique multa legantur quæ nec cum
 phrasi, nec doctrina Hippocratica
 consentiant, fit ut libri isti vel Hippo-
 cratis filio vel alicui ex discipulis ascri-
 bantur. Ignorandum tamen non est,
 licet alium & capere per se & ex sua na-
 tura flatus minime gignant, eo quod
 cilia sunt & calida, ex accidenti ta-
 men, quando in corpus crudo phle-
 mate refertum ingeruntur, eo ipso,
 ut phlegmata attenuare & resoluere
 nituntur, flatus quoque exsuscitant,
 ut sicut accidentaliter exsuscitant,
 ita per se etiam, suaque natura innati
 caloris beneficio dissipant & consu-
 unt.

QVÆSTIO XXVI.

An glacies fiat a frigore. C. A.

Philosophicum est passionem non
 nisi a contrario fieri; cum igitur a-
 qua frigida sit, quaeritur an glacies,
 ut ipsius passio est, a calore tanquam

a cōtrario generetur: Hoc cum dictū
sit valde ridiculum, dicunt nonnulli
contrarietate non solum in ipsa qua-
litate contraria, sed etiā in gradu diffi-
mili vnius eiusdemq; qualitatis, con-
sistere: exemplum sit hepar, quod su-
perueniente calore inflādari potest
tamen fortiore calore inflādari potest
Cōtra hanc solutionem datur instan-
tia, magnā esse adducti exempli dis-
similitudinem, epar enim licet cali-
dum sit, non tamen est calidissimum
ideoque ab accidentali, eoque inter-
fiore calore pati potest & inflādari
aqua vero cum sit elementum igni cō-
mnino contrariū, sequetur quemad-
modum ignis sine controuersia, est
elementum calidissimum, sic aqua
in se cōsideratam esse frigidissimam
& proinde ab alia frigiditate impari-
bilem. Quapropter respondendum
glaciē fieri ab externo frigore, illi
autem frigus non refrigerando, sed
incrassando, & stringendo aquam in
glaciē conuertere. Quemadmodum
enim calor non solum calefaciendo
sed etiam attenuando, resoluendo &
comm

omminuendo, ab eoq; diuersimode
operatur: sic etiam frigus non solum
refrigerando quæ calida erant, sed et-
iam condensando & incrassando quæ
fluida erāt, procedit. Aqua igitur non
quatenus frigida, sed quatenus fluida
ab externo frigore patitur, & in gla-
ciem vertitur.

QVÆSTIO XXVII.

*An caro porcina facile concoqua-
tur. C. N.*

A Etius lib. 1. serm. cap. 121. carnem
porcinā facile cōcoqui, memo-
riæ prodidit Ægineta. lib. 1. c. 84. O-
ribasius lib. 3. c. 3. Itē Gal lib. 7. meth.
. 6. carnem porcinā difficulter con-
coqui asserunt. Huic sententię suffra-
gatur ratio: est enim carnis porcinae
insignis viscositas, q̄ autē viscosa sunt,
difficiliter & laboriose concoquun-
tur. Hinc inferitur non solum carnem
porcinam, sed canculos etiam, oua, li-
naces, farinam cum lacte in pultem
coctam, omniaque alia quæ glutino-
so succo prædita sunt, attestante Ga-
leno, magno cum labore concoqui,
quamuis, si concocta fuerint, præ-

clare nutriant. Vnde Actuar. lib. 7. d
 spiri. an. nut. ea quæ optime nutrium
 difficulter concoqui, & athletarum
 corporibus potissimum cōuenire do
 cet. Male igitur faciunt, qui indiffe
 renter in omnibus morbis, oua, can
 cros, & similes difficilis concoctioni
 cibos præscribunt, & vētriculis ægre
 rum multum laboris facessunt, cum
 non magis ad id respiciendū sit, quo
 bene nutrit, quam ad id quod cito &
 sine difficultate cōcoquitur. Pro Ae
 tio interim respōderi potest, carnes
 porcinam, aliosque cibos quatenus o
 ri grati sunt, & expetiti, vel vnicuique
 familiares & vsitati, facile concoqui
 iuxta Aph. Hipp. 38. sect. 2. nam qu
 cibus est cuique familiarior vel maio
 ri voluptate expetitus, eo arctius a vē
 triculo cōprehenditur & facilius con
 coquitur.

QVÆSTIO XXVIII.

*An corporis exercitatio instituenda,
 quando cibi assumendi tempus
 instat.*

Galenus, Aegineta, Aetius, aliq
 ex veteribus corporum exercita
 tione

iones ante cibū instituendas esse statuunt: cum vero tēporis istius nō exiua sit latitudo & plures inter vtrumque pastum horę interueniant, incertum & ambiguū tempus determinatum esse videtur. Magis igitur determinate Oribas. libr. 6. cap. 12. tempus exercitationi aptum illud esse definit, quando iam alius cibus assumi debet, peractis scilicet omnibus cibi prius assumpti cōcoctionibus, tam iis, quæ in vasis, quam quæ in ventriculo & hepate fiunt. Huius consilij ea ratio datur, ne cibus imperfecte coctus ad interiora viscera, vi caloris per exercitium concitati, rapiatur, & multarum obstructionum occasio submineretur. Verum cum eo ipso tempore, quo cibi assumendi tempus instat, ieiunia, exhausta & famelica sint corpora, Hippocratis vero præceptum ex aphor. 19. sect. 2. laborandum seu corpus exercendum non esse, ubi fales sit manifesta inter medicæ artis interres contradictio incidit. Ad tollendam hanc contradictionem, distinguendum erit inter corpora pura

& impura. Pura corpora commodè exercentur peractis iam omnib. concoctionibus: impura vero corpora propter subsequendum obstructionem aliorumque malorum metum post factam in ventriculo & epate concoctionem, tutius exercentur.

QVÆSTIO XXIX.

An hominibus, ut ceteris animantibus, certum sit pariendi tempus.

Concl. Neg.

CONSTAT animalia certum & definitum pariendi, foetumque excludendi tempus habere. Sus enim post quantum a conceptione mensem; capra post quintum parit: cerua octo mensibus camelus & mula duodecim: Elephas biennio, teste Aristotele, foetum naturaliter utero gerunt. Hinc verisimile videtur, nec homini indefinitum aut incertum pariendi tempus fore. At vero circa partum humanum non dierum saltem, sed mensium aliquot varietas incidit, ut recte dixerit Aristot. lib. Hist. nat. soli homini incertum, variis et rium & indefinitum pariendi terminum

conce

QVÆST. MEDICARVM. III

oncessum esse. Sin dixeris incertitudinem istam ex falsa persuasione, vel inepta mulierū computatione provenire, cum enim soli homines certum coeundi tempus, aliorum animantium non observent, fieri, ut foemine conceptionis tēpus observare, ac pēnde certū pariendi terminū, computando, inuenire minime possint. Verum quanquam foeminæ propter dictam rationem in computandis pariendi diebus plurimū fallantur, multis tamen modis, non solum fida honestarum matronarum relatione, sed variis etiam casib. forte fortuna incidentibus, nec nō firmissimis rationibus, & demonstrationibus, hætenus observatū fuit, solius hominis partū, definitum tempus nō habere. Constitutum interim & receptū est, ante mēsem . & post II. foeminam naturaliter parere non posse. Septimū equidē mensem q̄ attinet, habemus Hipp. auctoritatem, qui non solū observavit mulierem 7. mense parere posse, sed firmas etiam demonstrationes attulit, septimestrem partum naturalem &

legitimū esse. Huiusmodi partus exemplum Lemnius de occas. naturæ miracu. recenset, & diligens observatio plura suppeditat. Octauum mensem quod attinet, expressa quidē est Hippocratis sententia in libr. de carnibus octauo mēse natum nunquam vixisse, quasi dicat mulierem octauo mense parere posse, sed non vitalem esse partum. Huc forsan respiciens Gellius lib. 3. noct. att. cap. 16. inquit, medicos statuere neminem octauo mense nasci. Vallesius quoq; in com. lib. 3. Epid. sect. 3. inquit, si quis octauo mense editus dicatur, credibile est matrem conceptionis tempus ignorasse. Contrarium vero prodidit Aristoteles hist. nat. ca. 44. octauo mense apud Ægyptios editos vitales esse. Ipse quoq; Galenus com. 1. in 6. epid. tex. 2. eos multum errare, inquit, qui mensem octauum pro legitimo & naturali pariendi termino non agnoscunt. Sic Marsilius Fic. in principio lib. de vita coelit. insti. auctor est, vitalem partum Florentiæ octauo mense editum esse. idem testatum reliquit

Varro

QVÆST. MEDICARVM. II3

Varro lib. 14. diuin. & Plin. lib. 7. cap. 5. vbi Cæsoniâ Caij principis vxorem octauo mense editam commemorat. Accedit his omnibus Ceocius Poeta comicus, inquiens.

Insolet ne mulier decimo mense parere?

Pol' nono, etiam septimo atque octauo.

Ad tollendâ igitur huius partis discrepantiam, distinguendû inter partum vt plurimum sic editum, & cum qui rarissime vitalis editur. Varro inquit, vitalem partû octimestrem, quâ monstrum Romæ habitum fuisse. Deinde fieri potest, vt partus edatur non fine octauæ mensis, quem Galenus pro vero octimestri, Hippocrates autem, quia finis octauæ mensis a principio noni, parum abest, non pro octimestri sed pro nonimestri partu agnouerit.

Circa noni & decimi mēsis partum omnes conueniunt, quin imo nonum mensem ceu communissimum & vfiatissimum patiendi terminum constituunt. Decimi vero mensis meminit Vergilius: Matri longa decem tulerunt fastidia menses, quasi illo tem-

pore partus in mensem decimum naturaliter incidere consueuerit. Eiusdem sententiæ fuit Terentius in Adelph. Grauida facta est, mensis hi est decimus. Plutarchus etiam in vita Antonij memoriæ prodidit, mulieribus ante 10. mensem a morte maritorum nubere non fuisse concessum. Accedit Hipp. lib. 5. Epid. tex. 13. & lib. de natura pueri; ubi mensem decimum pro legitimo & naturali parienti tempore recipit.

Vndecimo autē mense mulierem naturaliter parere posse, negarunt quidam Iureconsulti. Gellius tamen auctor est, Adriani imperatoris tempore, Romæ fuisse mulierem honestis moribus, nec ambigua pudicitia quæ vndecimo mense post mortem mariti peperit, in quo casu imperatorem, consideratis medicorum decretis, partum pro legitimo pronūciasse. nec mouere nos debet quod Hippocrates in lib. de natura pueri, de octimestri & septimestri partu, lib. de carnib. & lib. 5. Epid. in hist. mulieris Larissæ, circa vndecimum mensem varius fuit,

QVÆST. MEDICARVM. II

rius fuit: constat enim ipsum quandoque menses Græcos, quandoq; menses lunares respexisse, quod aliquam diuersitatem parere potest.

Ceterū præter dicta pariendi tempora, etiam duodecimi mensis ratio ab Homero habita fuisse legitur. Odyss. λ ubi inquit:

Χαῖρε νῦν φιλότῃ πεπλομένη δ' ἐνιαυτῷ.

Τέξεις ἀγλαὰ τέκνα ἐπεὶ ἔκ' ἀποφωλοίσυται.

Gaude o mulier amicitia ista, sed ubi transierit annus, procreabis libros elegantes, quia Deorū decubitus non sunt vani & irriti, quasi dicat, per duodecim mensium spacium vtero geres. Præterea Plinius lib. 7. c. 5. foeminam quandam mēse decimotertio. filium peperisse recenset.

Auicenna quoq; auctor est, partum mense decimo quarto editum fuisse. Denique in Chronico Mansfeldico legimus, mulierem quandam per biniuium grauidam, tandem puerum feliciter peperisse. Quamuis autē huiusmodi partus mōstrosi & præternaturales videantur, tanta tamen est rerum naturalium, amplitudo & possi-

bilitas, vt fides his rebus naturaliter etiam contingentibus, derogari non possit. Experimur ve centesimę cuiusque feminę, mēse exacte absoluto, menstrua profluere: vterus enim prout corpus dispositum est, menstruum expulsionem, per dies saltem aliquo anticipat vel tardius excernit. Deinde quemadmodum vnius eiusdemque speciei fructus in diuersis arboribus diuersis temporibus, ad maturitatem perueniunt, sic in vtero inæqualis foetus formatio & perfectio fieri potest. Quemadmodum etiam semen tritici diuersis agris satum, quibus nec idem fundus, nec idem solis accessus vel aspectus, inæquali tēporis spatio, præsertim, quando seminis quædam fuit dissimilitudo, germinare videtur. Si vteri seminisque in vterum coniecta eadem conditio esse potest. Hinc minime dubitandum, vterum frigidior, accepto potissimum semine minus elaborato, foetum longiore tempore, calidum vero vterum, accepto semine melius elaborato, breuius tempore excludere: medio modo vteru

terus bene temperatus & dispositus
ad semen fecundum se habebit. At
inquis, cur eadem varietas in cæteris
animantibus non apparet, cū easdem
ob causas incidere possit: respondeo,
cetera animantia, nō solū in cibo & po-
tu, sed etiam in ipso coitu magis sibi
temperant, maxima vero sit homi-
num intemperantia & luxuria, fieri
potest, vt circa conceptū & gestatio-
nem hominis, tales errores & varietate-
s incidant, quas reliqua animantia
minime patiuntur.

QVÆSTIO XXX.

An acetum calefaciat. C. N.

DE natura aceti tanta est medico-
rum & philosophorum dissensio,
ut difficilimum sit ad veram aceti co-
nitionē peruenire: si enim ab effectis
e causis iudicium facere licet, sine
dubio acetum naturę erit calidissime.
Experimur siquidem, testæ ouorum
iaque solida corpora, aceto colli-
uari & mollissima fieri. Hinc chymi-
æ artis professores, margaritas, co-
llos & plura alia durissimæ substan-

tia corpora, aceto eliquare solent & resoluerē, quæ alioqui vix vlla alia arte eliquari possunt. Huius rei Annibalem nō ignarum fuisse, testatur Livius lib. 1. dec. 3. Cum enim iniurias haberet alpes, nec ignis ad comparandum transitum sufficeret, affuso aceto durissima saxa eliquavit alpes penetrabiles fecit. Quinimo vrentem & corrodentem aceti facultatem cognoscunt medici anatomici, qui ad demonstrandas venas per epatis substantiam occultatas, totum epar in aceto macerant, donec corrupta & exesa carne, venæ in cōspectum veniant. Hisce omnibus subscribit manifestissima aceti acrimonia & facultas ad remotissima quæque penetrandi, quæ caloris infallibilia signa esse putantur. Cum igitur isti effectus caloris proprij sint, non sine causa Aristoteles probl. 33. acetum calidæ naturæ esse pronunciauit. Aritotelem ex recentioribus sequitur Fallopius qui cap. 18. de fossilibus, acetum magnam calefaciendi facultatem possidere, scribit. Ex veteribus etiā Aetius in principio

capio libri simp. med. manifestam caliditatem aceto attribuit.

Ex altera parte Hippocrates lib. 3. de rat. vict. & Dioscorides lib. 5. cap. 17. acetum simpliciter refrigerare testantur. Nec desunt etiam effecta, quæ excessiuam aceti frigiditatē comprobant. Primū experimur acetum omnibus partibus nervosis suaque natura frigidis, inimicum esse. In colica etiam passione alijsque morbis frigidis aceti vsus est perniciosissimus. Præterea cum omnia acetosa refrigerent, ipsum certe acetum minime calefaciet. Galenus etiam lib. 1. sympt. cap. 19. docet, se ad impositionem Thapsiæ, inflammationem cutis excitasse, atque ut vires aceti melius exploraret, præter acetum etiam alia, ad compescendam inflammationē, vsurpasse, sed omnium aliorum, acetū efficacissimum ad refrigerandū medicamentum sibi compertum esse. Interim tamē idem Galenus lib. cit. cap. 24. acetū neque calidum neque frigidum esse, docet. Hanc Galeni inconstantiam sequuntur Ægineta, Celsus, Oribasius & alij, qui

acetum modo calidum, modo frigidum, plerunque tamen mixtæ facultatis esse pronunciat.

Ad componendam hanc controuersiam, respondendum, sæpe vni & eidem rei, propter diuersas partes ei inherentes, diuersas etiam & contrarias facultates inesse, quæadmodum lacti inest aqua, buturum & caseus, vnde diuersæ vires lacti insunt. Interdum etiam vni rei sine mixtura diuersarum partium diuersus inest sapor & qualitas diuersa. Huius rei exemplum habemus in rosis, quib. dulcedo quædam & amaritudo simul, ac proinde diuersæ qualitates insunt. In hisce tamen rebus vna qualitas ita semper excedit, vt ab illa excessiue sit facienda rei denominatio. Cum igitur in aceto aciditas maxime excedat, merito Hipp. acetum ad classem refrigerantium retulit. Galenus vero, acerrimus rerum naturalium scrutator, quando ipsam aceti acrimoniam simul expendit, aliquem ei calorem assignat. At instet aliquis, Galenū lib. 4. simpl. cap. 3. aceti calorem maxime extollere, fa-

re, facta nimirum aceti cum cineribus
 comparatione: quemadmodum, in-
 quit Galenus, in cineribus factis ex li-
 gno per combustionem corrupto, ma-
 nifesta inest caliditas, sic etiam in a-
 ceto facto ex vino per putrefactio-
 nem corrupto manifesta caliditas re-
 manet. Sed, pace Galeni, corruptionem
 ligni per combustionem factam
 comparare cum corruptione vini fa-
 cta per putrefactionem, absurdum
 esse dixerim: quæ enim comburuntur,
 etiam si per se frigida sint, adustione
 tamen calorem acquirunt: quæ vero
 per putrefactionem corrumpuntur, om-
 nem calorem deperdunt, quod ip-
 sum Galenus II. meth. cap. 8. & alibi
 passim non diffitetur. Hinc acetum,
 vinum mortuum non inepte nomi-
 natur. Cum vero sine destructione
 caloris nihil mori possit, constare ar-
 bitror, ratione quidem putrefactio-
 nis, nihil caloris aceto inesse posse.

Ad dissoluendum hunc nodum dixe-
 runt nonnulli, magnam esse aceti diffe-
 rentiam: interdum enim acetum a vino
 maluatico vel alio generoso, interdum

etiam a vino tenui & simplici, cereuisia, item pyrorum & pomorum succo fieri: primi generis acetum sine dubio manifestam caliditatem retinere, secundi vero generis acetum simpliciter frigidum esse. Verū ista responsio propositę difficultati & cōtradictioni in verbis Gale. minime satisfacit: Galenus .n. de vini saltē aceto loquitur. Respondendū igitur Galenum lib. 1. sympt. ca. 19. cōsiderare acetū in sese, & secundū naturæ suæ essentiā, lib. 4. autem ca. 3. considerare acetū q. diuturnitate tēporis insignem acquisiuit acrimoniā, cuius ratione, calefaciendi facultas emergit: est enim expressa Galen. sentētia lib. 3. de cōp. med. loc. vinum, mel, acetū, adipē & oleum, vetustate acria & calida fieri. Quapropter acetū per se & secundū omnium aliorum acetosorum naturā, maxime refrigerat, per accidēs autē, superueniente vetustate, aliquam acrimoniam & per cōsequēs obscurā calefaciendi vim acquirit, quæ cū essentiali acetī frigiditate minime cōparari pōt.

Ad argumenta igitur ab effectis in
contra-

contrarium adducta, respōdetur: pri-
 mum acetū testas ouorū proprie non
 colliquare, sed dissoluere & cōminue-
 re, simili scil. modo, quo renū & vesi-
 cæ calculi, acetofo vitrioli spiritu, quo
 nihil æstum febrium ardentū melius
 compescit, comminuuntur & dissol-
 uuntur. Addatur etiam hoc, nō solum
 manifestas, sed occultas etiam rerum
 qualitates maxime cōsiderandas esse:
 videmus. n. adamantē omnium gem-
 marum durissimū, solo sanguine hir-
 cino emolliri, quē nec maluaticum,
 nec alia decuplo calidiora, emollire
 possent. Chymicorum autē operatio,
 non simplici aceto, sed laboriose præ-
 parato & rectificato, perficitur. Quod
 de Annibale scribitur pro figmento
 potius quā p vera historia habēdum:
 nusquā enim, multo minus in alpium
 angustiis & difficultatibus tanta aceti
 copia dabitur, q̄ immacerādis alpium
 summitatibus sufficiat, simplex vero
 aceti affusio nihil proderit, nisi saxa
 dissoluēda iustam morā in aceto tra-
 xerint. Ad illud deniq; anatomicorū
 artificium, quo substantia epatis in a-
 ceto consumitur respōdetur ex Gale-

no lib. 5. simp. ca. 15. multos esse cor-
rumpendi & cōsumendi modos, nec
omnia solis causticis, sed narcoticis
etiam & putrefactoriis medicamētis
corrumpi.

QVÆSTIO XXXI.

*An mores nutricum cum lacte a puerulis
imbibantur. C. N.*

PRima puerperarum nostrarū, quæ
vel ipsæ lactare nolūt, vel nequeūt,
cura & sollicitudo esse solet, vt recens
natis, nō minus de bonæ famæ, quam
boni corporis habitus nutrice circū-
spiciant. Sunt enim in ea sententia,
nutrices lactentibus vna cum lacte,
mores quoque suos & ingenia quasi
infundere, & communicare, ita vt im-
pudica, & Veneri dedita nutrix, pue-
rulum etiam impudicū, & Veneri de-
ditum reddat. Hanc sententiam Ae-
tius lib. 1. serm. 4. cap. 4. non videtur
improbare. Requirit enim nō solum
boni temperamēti, & iustæ ætatis nu-
tricem, sed castam etiam, sobriam, &
mansuetā, vt tam ad animum, quam
ad corpus respexisse videatur. Nec
infr-

infirmum argumentum est, puerulos animi affectibus suarum nutricū participes fieri, cum econtra videamus, eos magis erga matres nutrices, quam erga patres affectionatos esse, quod sine dubio fit, ratione nutritionis, unde animi eiusmodi affectus implātantur. Tertia pbatio a consuetudine veterum desumi potest, qui seruis suis malitiosis, & sceleratis, venam secabant, existimantes extracto sanguine, ceu malorum fomite, inhonestos & illaudatos animi mores corrigi posse. Cum igitur mores illaudati a sanguine proueniant, nihil obstat, quo minus lac, quod aliud non est, quam sanguis in mamillis coctus, & dealbatus, ad formandos puerulorum animos conferat.

Denique vsitatum est Medicis ad excitandam venerē, exhibere de parte genitali cerui, tauri, de testiculis aperi, cerebro passerum, testiculis gallorum, & similibus venereorum animalium particulis. Cum igitur vis aliqua excitandi venerem partibus istis insit, absurdum dictu non erit, lac quoque

nutrici veneri deditæ, libidinosos & venereos reddere. Quamuis autem rationes adductæ, aliquā probabilitatis speciem habere videantur, adducor tamen vt credam, vanam, superfluam, & minime necessariā esse puerperarum sollicitudinem. Si enim ab alimēto ingenia & mores formantur, sine dubio monachi, qui solis vescuntur piscibus, iā cellas suas defererent, & aquis innatarent, quique ferius carnibus nutriuntur, syluestres & ferinos mores assumerent, hic porcorum, ille vaccarum naturam imitaretur. Pro Actio interim respondetur, ipsum non ad animi, sed corporis vitia, ex intemperanti & luxorioso vitæ genere prouenientia, respexisse: lac enim nutricis veneri, vel vino alijsq; erroribus^o excessiuis deditæ, varijs modis corrumpitur, vnde sanitas lactentis firmari esse nequit. Amorem aliosq; animi affectus quod attinet, quibus pueruli matrē potius quā patrem prosequuntur, minima nutritioni, sed alijs potius causis externis, vtpote officijs maternis & blanditijs imputari debent, quibus

quibus ætatem tenellam sibi potius
 quam parenti deuincire solent. Ad
 antiquam vero secandę venę consue-
 tudinem respondetur, esse potius an-
 tiquam superstitionem vel ceremo-
 niam, ad ignominiã vel pœnam scele-
 ratorum seruorũ excogitatã: Quam-
 uis dubium non sit, si per sectionem
 venę temperamētum corrigi posset,
 mores etiam, a temperamento pro-
 deuntes, immutari posse. Quam ve-
 ro difficile sit, ne dicam, impossibile,
 vnica præsertim sectione venę, vni-
 uersum temperamentum immutare,
 quis nõ agnoscit? Eiusdem valoris est
 argumentum quartum, scilicet super-
 titiosum magis, quam rationi con-
 ſentaneum, magnas ad incitandam
 venerem, istis animalium partibus, in-
 esse vires, vtcunq; tamen sit, dissimilis
 est conditio eorum, qui ad incitan-
 dam venerem, medicamentis iam v-
 untur, & eorum qui ante 20. vel 30.
 annos tale quid hauserũt. Medicina-
 rum enim vis & facultas in tot an-
 nos extendi & durare
 nequit.

RELATIONES HISTO-
RICÆ CONTINENTES CA-sus partim inauditos, partim rarissime
in Medicina contin-
gentes.

CASVS PRIMVS.

*De clanicula in calculo vesicæ
reperita.*

ADmirabilis omniq; observatio-
ne dignissimus casus accidit E-
schueci Hassiæ ditionis oppido, ubi
claustrarius quidam iuuenis, ingentis
calculi dolore victus, sibi ipsi manu
iniecit, vesicam amplo vulnere disse-
cans, calculumq; manibus exemptum
in terram proiciens. Cum vero te-
nuioris esset fortunæ, calculum exem-
tum Illustrissimo Hassiæ Principi Guil-
helmo transmisit, rem actam expo-
nens, humilimeque orans, ut inflicti
vulneris consolidationem Chirurgus
suo aulico demandet. Illustrissimus
igitur Princeps indignam miseri ho-
minis fortē respiciēs, Chirurgus man-
dat, ut afflicto hominem diligenter
curandum suscipiat. Ipse vero Prin-
ceps calculum cui magnitudinem æ-
quan-

equantem malleolo confringit, ubi magna cum admiratione clauiculam in medietate calculi tenacissime impactam reperit. Huius rei nouitate commotus optimus Princeps, conuocatis aliquot Medicis, diligenter inquit, quomodo clauicula per tot angustos meatus ad vesicā peruenerit. Cum enim claustrarius esset, omniuium fuit sententia, clauiculam aliquando per imprudētiam ab ipso fuisse deglutitam. Hinc patet, meatus in uiuentibus corporibus longe patentiores esse, quam in mortuis. Alioquin impossibile fuisset clauiculā tot angustias penetrasse.

C A S U S II.

De tribus calculi fragmentis per aluum excretis.

Vxor Andreæ Zahn, ciuis Durlacensis in quintum mensem gravidida, magna sustinebat ventris tormina. Exhibitis igitur medicamentis urgantibus, excreuit tria calculi fragmenta coloris cinericei, substantiæ aræ & spongiosæ, magnitudinis di-

midii oui, coniunctis nimirum tribus partibus, ponderis dimidiæ vnciæ. Hinc cernere licet, calculum non solum in renibus & vesicam, sed etiam in variis aliis partibus humani corporis generari posse.

CASVS III.

De lumbrico cum urina excreto.

MAlschii Wirtembergicæ ditioris oppido decumbebat Anastasius Corninger conquerens de difficultate urinandi. Urina interdum supprimebatur, quandoque guttatim prodibat, quandoque etiam aliquot sanguinis guttulæ excernebantur. Cum igitur putarem hominem alioqui robustum calculo laborare, exhibui semel atque iterum syrupum Althææ cum aqua feniculi, ut meatus laxiores & ad excludendum calculum aptiores redderentur. Verum, dum ego calculi alicuius excretionem exspecto, ille lumbricum longitudine dodrantem fere excedentem cum mediocri sanguinis & urinæ profusione excernit, Difficile equidem est statuere, ubi hic lumbricus generatus

generatus sit. In vesica enim ab acri & mordaci vrina nunquam vacua, vix credibile est, viuum animal, præsertim quod ex putredine nascitur, generatū esse (Vide Gal. lib. de atra bile ap. 3.). Simile quid ferme accidit cui-
dam mihi optime noto, qui cum vte-
retur acidis fontibus Schwalbacensi-
bus circiter 30 vermiculos iis similes
qui in putridis generantur caseis, cum
rina reddebat.

C A S V S IIII.

*De menstruo per aluum periodice excreto,
aliisque inusitatis euacuatio-
nibus.*

3 Enshemii aliquādo sub cura mea
fuit honesti cuiusdam viri consu-
ris vxor sterilis, cui menstrua perio-
dicis temporibus per aluū prodibant.
Hæc excretio licet naturalis non sit,
lures tamen euacuationes per insue-
tas vias natura quandoque felicissime
comouet. Refert Ambrosius Pa-
rus vxori suæ adhuc virgini menstrua
in sanguinem, obseruata naturali
periodo Lunæque recursum, per na-
s cum maxima virginis facilitate

& tolerantia profluxisse. Simile quic morbo
 notasse videtur Hippocrates lib. 5. galia
 aphor. 33. Idem Paræus etiam histori eruat
 am vxoris Petri, Castrodunensis, cu pos et
 menstrua per mamillas ea copia, qu minar
 alioqui per vterum ferri solebant, or mem
 dinarie prodierunt. Sic pectus lice enus
 per tussim naturaliter repurgetur, sæ esse ex
 pissime tamen pectoris vitia per vesi vel tr
 cam terminantur, teste Gale. com. 2. Epid.
 in 1. Epid. tex. 13. Hoc ipsum observa lib. 3. e
 ui Patauii, vbi cuidam post acceptum b Al
 vulnus in thoracem penetrās, sangui Epid.
 per vrinam excernebatur. Idem acci in Ob
 dit Etlingē in Marchionatu Baden inā f
 si. Præfectus enim illius loci Ioanne rean
 Guilielmus Kraus faciendo iter, cel minur
 pitante equo in fossam cū equo præ infuer
 cipitabatur, cōpressoq; , thorace, pos nec
 integrū a casu mensē nō sine maxi
 mis cruciatib. sanguinē cum vrina ex
 cernebat. Sic pulmonis vomicā per v com
 rinam, pectoris vero per aluū termi
 nari docuit Gal. 1. 6. loc. aff. cap. 4. E
 Hippoclib. 7. Epid. tex. 84. Pleuriti Fil
 dis quoque materiā in vesicam trans fe
 sumi præter Hippocratem lib. 3. de re, v
 morbo.

quib. morb. id testantem, nostro tempore, grassante pleuritide, ab aliis etiam obseruatum est. Eiusdem thoracis morbos etiam per vteri excretiones terminari Hippoc. lib. 7. Epid. tex. 88. memoriæ prodidit. Denique etsi Galenus lib. 13. method. statuatur, nullum esse ex liene ad vasa vrinaria meatum vel transitum, Hippoc. tamen lib. 2. Epid. sect. 2. in historia Bionis, item lib. 3. epid. sect. 2. in historia illius, qui ab Alcibiade venerat, nec non lib. 7. Epid. in casu illius, qui decumbebat in Olyntho, annotauit, lienem per urinam felicissime expurgari. Etsi igitur arcani corporis meatus oculis nostris minus patent: prouida tamen natura consuetas etiam & occultas vias, urgente necessitate, inuestigare potest.

C A S V S V.

de conuulsione diuturna cum amissione loquelæ ad ambustionem pectoris facta.

Filia Fabiani Coleri inferioris Præfecti Alzæani annorum xi. integre, vt quidem putabatur, sana, media

hyeme ad focum sedebat, cui ancilla ex incuria aquam in cacabo bullientem ad pectus fundit, eiulanti vero puellæ aquam frigidam affundit. Accurandam illam ambustionem emplastra, nescio, quæ, per dies 14 a matre adhibebantur. Cum vero oculo mire invertere, dentibus stridere, manibus pedibusque conuelli inciperet, articulata etiam voce priuaretur in consilium vocatus sum. Ambustionem primum consideraui, quam omnium malorum originem esse domesticici sibi persuasum habebant. Ambustio vero levis erat, quæ vix summan cutem a claviculis usque ad diaphragmatis regionem, maxime vero officartilaginosi, quod *σέπρον* vocant, superficiem tenuis læserat. Cælo existente sereno, mitiores & tolerabiliore erant convulsiones: humido vero & pluuioso existente, non solum exasperabantur, sed glandulæ etiam mirifice intumescabant, caputque scabie tentabatur. Etsi autem in præseruationem Epilepsiæ, quæ imminere videbatur, curationem etiam convulsionum, multa mul-

ra multorum iudicio & consilio adhi-
bita sunt: a conuulsione tamen nun-
quam liberari, nec vocē articulatam
recuperare potuit. Sic variis conuulsi-
onibus, & quasi gesticationib⁹ cum
loquelæ amissione, mente semper
constante, in sesqui annum protra-
ctis, tandem ex hac vita in cælestem
nigrauit.

C A S V S VI.

De ancilla repente obmutescente.

E Rat quædam iuuencula ancilla,
quæ Spengelio Freymersheimen-
inseruiebat. Hæc mense Februario
Anni 1596. sæuo urgente gelu, colum-
nam multam noctem pro more consue-
tudo exercebat, cumque integre sana e-
t alido exiret hypocaufto, vaccis pa-
culum præbitura, statim muta rediit,
ut aliisq; gestibus significans se lo-
qui nō posse. Audiebat interim & in-
telligebat omnia. Attoniti, qui ade-
runt, domestici, tertia demū die, post
obmutuit, rem actā exponunt & con-
siliū requirunt. Huic sudoribus cre-
bro excitatis loquela rediit.

CASVS VII.

*De iuvene post exiguum vulnus ex-
spirante.*

Ioannes Beckler Illustrissimi Prin-
cipis Domini Ernesti friderici mar-
chionis Badensis cubicularius, homo
sanguineus, ad iram tamen pronus,
aliquāto cū nobili puero gladio obtu-
so pugilū more cōtendebat, cumque
puer cubicularium sub oculo sinistro
leuiter vulnerasset, vulnere solam pal-
pebram inferiorem penetrante, ocu-
lique exteriorē tunicam, quam al-
buginem vocant, parum contunden-
te, ille siue ira percitus siue dolore vi-
ctus, abiecto gladio humi procūbit,
in lectum delatus nihil loquitur, post
aliquot vero horas fortissimo epilep-
tico paroxysmo corrept⁹ obiit. Post
mortem, ablato cranio, examinatoque
diligentius vulnere, nulla læsio, præ-
terquam quæ exterius quoque vide-
batur, deprehensa fuit. Sic Alzææ qui
publicæ præerat molendinæ, a seruo
supra caput ligone percussus, & chi-
rurgo traditus, quam plurimis super-
uenien-

uenientibus paroxysmis epilepticis, tandem confectus exspirauit. Mandante igitur magistratu superiore, ut vulnus inflictum, detecto cranio, diligentius examinaretur, assumptis reliquis Chirurgis, deprehendimus vulneratum pericranium, vulnere penetrante usque ad medietatem cranii. Parte autem cranii ablata interius varias fissuras obseruauimus: erat etiam ossiculum exterioris cerebri membranæ, quam duram matrem vocant, leuiter impactum.

C A S V S VIII.

De pica cuiusdam Virginis.

Pica, seu malacia, ut Plinius loquitur, est vehemens quædam concupiscentia, prægnantibus fæminis familiaris, qua vel cibos quosdã vel etiam res inedules miro ardore desiderant, adeo ut sæpe abortus periculum immineat, si res desiderata denegetur. Etsi igitur mulieribus prægnantibus hoc malum sit familiare; novi tamen puellam 12. annorum, filiam Præfecti Alzæani Ioannis Reuteri, quæ lutum,

quo fornaces glutinantur, & calcem de parietibus abrasam tanto desiderio deuorabat, vt nullis nec verbis nec verberibus, quamdiu vixit, ab isto appetitu cohiberi potuerit.

CASVS IX.

*De grauissima & diuturna arthritide
post dysenteriam & Ophthalmiam.*

STrenuus quidā Nobilis pleno corporis habitu utebatur acidis fontibus, corpore necante, nec post conuenienter purgato. Postquam vero per aliquot septimanas, acidulas aquas bibisset, in dysenteriam incidit: remittente autem dysenteria, vtriusque oculi ophthalmia corripiebatur, a qua nondū perfecte liberatus, dolere cœpit in brachij cū radio iunctura, deinde in metacarpio, tandem etiam in vtroque genu & malleolo cum manifesta dictarum partiū inflammatione, mediocri tumore & conspicuo rubore. Cū igitur patiens scire cuperet, quo morbi genere laboraret, respōdi,
ipsum

ipsum laborare arthritide, quam indifferenter nostri podagram vocant. At vero obiecit ille, neminem suæ familiæ podagræ obnoxium, neque se unquam alias tales dolores passum esse: addebat, podagricos dolores tam diu durare non solere. Quasi vero accidentia illa, ut vulgus sibi persuasum habet, morbi articularis essentiam constituent. Protractis igitur doloribus illis in diem triginta circiter, cum patiens ab omnibus internis medicamentis abhorreret, essetq; ex præcedente dysenteria & ophthalmia graviter debilitatus, tandem superuenit juvenis quidam circumforaneus sub magna pecuniæ summa, certum remedium ad dolores Podagricos sex horarū spatio tollēdos, nefario committens. Sic nobilissimus patiens non solum homini nugacissimo credit se podagra laborare, q̃ antea sibi persuaderi nō patiebatur, sed corpus etiam, suæ curę cōmittit. Remedium, quo utebatur, erat spiritus vini rectificatus, in quo varia aromata, ambra & semina quædā calefaciētia macerata,

iterumque per alembicum extracta
erant. Spiritu isto iuncturas dolentes
multoties in die fouebat. Et si autem
initio dolores mitigari videbantur:
paulo tamen post intendebantur, no-
uis nimirum fluxionibus indebilitatas
iuncturas vi medicamenti concitatis.
Sed quo magis dolores instabant, eo
magis impostor spiritu suo utebatur.
Hinc factum esse nullus dubito, quod
in alterum usque annum difficulter
incedere, & inambulare possit. Simi-
le quid Patauii accidebat Monacho
cuidam gonagra decumbenti, qui, post-
quam aliquandiu usus esset alterius
Medici consilio, tandem Alberti
num Bottonem vocari curabat. In
prima visitatione diligenter inquire-
bat, an corpus vniuersaliter purga-
tum esset. Affirmante Monacho, Me-
dicus sic persuasus calcem ad dissipan-
das fluxionis reliquas apponit. Poste-
ro die cum rediremus, genu ad hu-
mani capitis magnitudinem cum do-
lore intolerabili intumuerat. Pate-
re igitur periculosum esse, calidissimis
iusmodi pharmacis uti, praesertim quan-

do ab imperitis impostoribus temere
ine omni iudicio vsurpantur,

C A S V S X.

*De Imperitia Emplastrorum ap-
plicatione.*

GEenerosus quidam Baro patiebatur Erysipelas œdematosum in crure: cumque Argentoratum ablegaretur, valetudinis suæ rationem habere non potuit. Confecto itinere, incidit in chirurgum quendam Argentinensem, qui vniuerso cruri emplastrum quoddam ex resinis paratum dies noctesque gestandum vndique agglutinabat, persuadēs generoso Domino, inflammationem breuiter remissuram. Domum reuersus volebat emplastrationem continuare, de periculo autem maioris humorū affluxionis, nec non de subsecuturis vlceribus admonitus nō potuit persuaderi, vt emplastra reiiceret, donec ingens cum maximis cruciatibus & vigiliis oboriretur vlcus, quod sane nūquam superuenisset, si copiosior materia vel non attracta fuisset, vel per

poros cutis libere transpirare potuisset. Occlusis vero per emplastrationem poris cutaneis attracta materia necessario in pus conuersa fuit. Ab eo tempore per biennium subsequens ad mortem usque ingentes dolores in crure isto perpeffus est. Quantum vero referat, poros cutis, in parte sana a tumore non obsessa, apertos tenere, non solum ex priore simplici tumore, sed ex sequentibus etiam malignis & pestiferis imperitia simili tractatis, apparebit. Decumbebat Alzeæ honesta quædam fæmina, Domini Felsii uxor, tumorem pestilentialem in crure sustinens, qui cum ad suppurationem iam peruenisset, in partibus vero ulceri vicinis ardor aliquis & pruritus infestaret, Chirurgus me inscio non solum partibus vicinis, sed ipsi etiam ulceri vnguentum carussæ applicat, unde pestifera exhalationes ad cor regurgitantes optimam fæminā in grauissimas animi defectiones de nouo precipitarunt, ac nisi vnguentum mox eadem die remouissem, in certum vitæ discrimen deuentura erat. Alius quidam

am vlceribus Gallicis infrigidantia
repercutientia imponebat empla-
ra, vnde repressis virulentis exhalationibus, horrendæ subsequerantur
convulsiones, quibus æger tandem
confectus exspiravit. Possem hic plu-
riusmodi commemorare exempla,
de insigni Chirurgorū Germaniæ no-
tiæ inscitia, cui non inferior est teme-
ritas, qua commoti plerunque de re-
bus sibi incognitis iudicant, interno-
rum morborum curationem suscipi-
entes, cum vix externos morbos
oculis expositos recte
curent.

FINIS.

